

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агротехнологій та природокористування

Кафедра туризму

До захисту
Допускається
Завідувач кафедри

Олександр КОВАЛЕНКО

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

На тему: «Тенденції та перспективи розвитку кінного туризму в Україні»

Виконала:

(підпис)

Река В. О.
(прізвище, ініціали)

Група:

ТУР 2101-1

(Науковий) керівник:

(підпис)

Коваленко О. В.
(прізвище, ініціали)

Суми – 2025
ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студентці
Рекі Вікторії Олександрівни

1. **Тема роботи:** «Тенденції та перспективи розвитку кінного туризму в Україні».
2. **Термін здачі студенткою закінченої роботи на кафедрі:** 06.06.2025 р.
3. **Вихідні дані до роботи:** за результатами проходження виробничої практики на базі комплексу Optima Hotels & Resorts, та дослідженні стану та перспектив розвитку кінного туризму в Україні, маємо достатньо інформації, за допомогою якої можна сформувати та впроваджувати новий туристичний продукт кінного туризму в Україні. Під час виконання кваліфікаційної роботи нами використовувались різні джерела інформації, такі як: наукова та науково-популярна література, цифрові та інтернет-ресурси, наукові дослідження галузі туризму та індустрії гостинності, проводились опитування місцевих експертів, для отримання туристичної інформації.
4. **Перелік завдань, які будуть виконуватися в роботі:** розглянути основні поняття та історичні етапи розвитку кінного туризму України; проаналізувати особливості організації та функціонування кінного туризму в нашій державі; розробити та представити практичні рекомендації щодо перспективних заходів розвитку кінного туризму в Україні на прикладі Сумської області.

Керівник дипломної роботи _____ доцент Олександр КОВАЛЕНКО

Завдання прийняла до виконання _____ студентка Вікторія РЕКА

Дата отримання завдання «07» жовтня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1	Визначення об'єкту, предмету дослідження, формулювання мети та задач кваліфікаційної роботи, складання плану	<i>жовтень 2024</i>	
2	Підбір та вивчення літературних джерел, законодавчої та нормативної бази	<i>жовтень- листопад 2024</i>	
3	Узагальнення теоретичного матеріалу з обраної теми дослідження та представлення чорнового варіанту першого розділу кваліфікаційної роботи	<i>грудень 2024</i>	
4	Оформлення теоретичної частини кваліфікаційної роботи, узагальнення аналітичної частини	<i>січень-лютий 2025</i>	
5	Завершення практичної частини кваліфікаційної роботи та подання попереднього варіанту третього розділу керівнику	<i>березень 2025</i>	
6	Доопрацювання теоретичного, аналітичного і практичного розділів кваліфікаційної роботи	<i>квітень 2025</i>	
7	Оформлення кваліфікаційної роботи, та її подання на попередній захист та рецензування	<i>травень 2025</i>	
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на автентичність (подання роботи для перевірки на плагіат на кафедрі, до відділу якості освіти)	<i>21-27 травня 2025</i>	
9	Подання закінченої роботи та документів до неї до деканату	<i>06 червня 2025</i>	
10	Захист кваліфікаційної роботи	<i>20 червня 2025</i>	

Студентка

_____ (підпис)

Вікторія РЕКА

Керівник роботи

_____ (підпис)

Олександр КОВАЛЕНКО

АНОТАЦІЯ

Река В. О. «Тенденції та перспективи розвитку кінного туризму в Україні», ОПП «Туризм», спеціальність 242 «Туризм», Сумський національний аграрний університет, м. Суми, 2025 р. У кваліфікаційній роботі досліджено сучасний стан, особливості та перспективи розвитку кінного туризму як специфічного виду активного відпочинку на території України. Розкрито сутність кінного туризму, уточнено понятійно-термінологічний апарат, охарактеризовано його основні ознаки та специфіку функціонування у вітчизняному туристичному просторі. У роботі простежено історичні витoki виникнення кінного туризму в Україні, визначено основні етапи його становлення та розвитку, окреслено ключові події та фактори, що впливали на його трансформацію у різні періоди. Проведено порівняльний аналіз досвіду організації кінного туризму в Сумському регіоні України, зокрема зосереджено увагу на діяльності діючих кінно-туристичних маршрутів, господарств і клубів. Особливу увагу приділено аналізу організаційно-технологічної діяльності кінно-спортивних дозвіллевих клубів як основних суб'єктів реалізації кінно-туристичних послуг. За результатами дослідження розроблено низку практичних рекомендацій щодо удосконалення інфраструктури, розвитку спеціалізованих маршрутів, покращення умов для відвідувачів, підвищення кваліфікації персоналу та активізації державної підтримки кінного туризму. Обґрунтовано перспективні заходи, що сприятимуть підвищенню якості послуг, розширенню туристичного продукту та інтеграції кінного туризму в загальнонаціональну туристичну стратегію.

Ключові слова: туризм, рекреація, кінний туризм, туристичні послуги, організація туризму, кінно-спортивні клуби, дестинація, дозвілля.

ABSTRACT

Reka V. O. «Trends and prospects for the development of equestrian tourism in Ukraine», *Educational and professional program «Tourism», specialty 242 «Tourism», Sumy National Agrarian University, Sumy, 2025.* The qualification work investigates the current state, features and prospects for the development of equestrian tourism as a specific type of active recreation in Ukraine. The essence of equestrian tourism is revealed, the conceptual and terminological apparatus is clarified, its main features and specifics of functioning in the domestic tourist space are characterized. The work traces the historical origins of equestrian tourism in Ukraine, identifies the main stages of its formation and development, outlines key events and factors that influenced its transformation in different periods. A comparative analysis of the experience of organizing equestrian tourism in Sumy regions of Ukraine is carried out attention is focused on the activities of existing equestrian tourist routes, farms and clubs. Special attention is paid to the analysis of the organizational and technological activities of equestrian sports leisure clubs as the main entities implementing equestrian tourist services. Based on the results of the study, a few practical recommendations have been developed to improve infrastructure, develop specialized routes, improve conditions for visitors, improve staff training, and increase state support for equestrian tourism. Promising measures have been substantiated that will contribute to improving the quality of services, expanding the tourism product, and integrating equestrian tourism into the national tourism strategy.

Keywords: tourism, recreation, equestrian tourism, tourist services, tourism organization, equestrian clubs, destination, leisure.

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	10
1.1. Сутність, понятійно-термінологічний апарат та особливості кінного туризму в Україні	10
1.2. Історичні засади виникнення та етапи розвитку кінного туризму в нашій державі	19
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КІННОГО ТУРИЗМУ В НАШІЙ ДЕРЖАВІ	26
2.1. Аналіз досвіду організації кінного туризму в Україні	26
2.2. Аналіз та оцінка організаційно-технологічної діяльності кінно- спортивних дозвіллевих клубів Сумщини	32
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ	40
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	50
ДОДАТКИ	53

Актуальність теми дослідження. Кінний туризм є однією з найцікавіших форм активного відпочинку, яка поєднує в собі фізичну активність, естетичну насолоду природою та спілкування з тваринами. В останні роки в Україні спостерігається поступове зростання інтересу до цього виду туризму, що обумовлено бажанням людей втекти від міської метушні та доторкнутися до природи.

Кінні маршрути мають великий потенціал для розвитку як у гірських, так і рівнинних регіонах нашої країни. Особливу привабливість кінний туризм має для іноземних туристів, які шукають унікальні автентичні враження.

Проте на сьогодні ця сфера в Україні ще не набула належного рівня розвитку і потребує системного підходу. Серед ключових проблем – відсутність чітких стандартів обслуговування, низький рівень інфраструктури та недостатня популяризація. Водночас існує значний потенціал для залучення інвестицій, розвитку фермерських господарств і створення робочих місць у сільській місцевості.

Актуальність теми зумовлена також потребою гармонійного поєднання туризму з охороною навколишнього середовища та добробутом тварин. У сучасному світі спостерігається зростання попиту на екологічно чисті, емоційно насичені та індивідуалізовані види туризму – і кінний туризм повністю відповідає цим критеріям. Його розвиток може сприяти збереженню культурної спадщини, традицій сільського життя та національної ідентичності.

Отже, вивчення тенденцій та перспектив розвитку кінного туризму в Україні є надзвичайно актуальним з огляду на потреби ринку, соціальні виклики та можливості регіонального розвитку.

Аналіз літературних джерел і результатів наукових досліджень показав, що вивченням питань розвитку, організації та функціонування кінного туризму зокрема, а також питаннями дослідження історичних засад виникнення та етапів розвитку кінного туризму в нашій державі займалися ряд авторів, серед яких: С. Альохіна [1], В. Беженар [2], Н. Габчак та О. Пригара [5], Н. Ковальчук

та Г. Соколова [6], С. Колонтай та В. Чернявська [7], О. Стецюк [19], А. Хрустовська [21], Н. Шмаренкова [24] та інші. Серед зарубіжних дослідників, питаннями розвитку кінного туризму займались: М. Buczek-Kowalik, К. Klamár, J. Kozoň [25], G.-L. Cioban, M. Coca [26], M. Ghada & Farahat [29], V. Mueke [30].

Метою написання даної роботи є аналіз тенденцій та перспектив розвитку кінного туризму в Україні.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Розглянути основні поняття та історичні етапи розвитку кінного туризму України;
2. Проаналізувати особливості організації та функціонування кінного туризму в нашій державі;
3. Розробити та представити практичні рекомендації щодо перспективних заходів розвитку кінного туризму в Україні.

Об'єктом дослідження є кінний туризм.

Предмет дослідження – аналіз тенденцій та перспектив розвитку кінного туризму.

Методи дослідження. У цьому дослідженні методологічна основа полягає у системному підході до вивчення проблем організації та функціонування екстремального туризму, включає методи дослідження наукової літератури, методи системного аналізу, соціологічного опитування, експертної оцінки.

Теоретичне та практичне значення дослідження. Подальше вирішення питань, які пов'язані із дослідженнями в галузі кінного туризму в Україні та окремих її регіонах. Отримані нами висновки та результати дозволяють уточнити та удосконалити процес розвитку кінного туризму на сучасному етапі розвитку індустрії туризму нашої країни, і у можливості використання у роботі туристичних організацій, установ, підприємств, компаній розроблених нами практичних рекомендацій, щодо перспективних заходів розвитку кінного туризму в Україні.

Апробація результатів дослідження. Результати даних досліджень були

висвітлені в: 1. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів і аспірантів, присвяченої Міжнародному дню студента, яка проходила 18-22 листопада 2024 р. у м. Суми на базі Сумського НАУ (Додаток 1); 2. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції: «Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації», яка проходила 20 лютого 2025 р. у м. Черкаси (Додаток 2); 3. Матеріали II-ї міжнародної науково-практичної онлайн-конференції: «Туризм. Географія. Екологія: інновації, освіта, бізнес», яка проходила 20-21 березня 2025 р. у м. Житомир на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка (Додаток 3); 4. Науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ, яка проходила в м. Суми 14-18 квітня 2025 р. (Додаток 4).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань), 4 додатків, 4 таблиць, 11 рисунків. Загальний обсяг дослідження становить 52 сторінки (не враховуючи додатки).

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ

КІННОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

1.1. Сутність, понятійно-термінологічний апарат та особливості кінного туризму в Україні

Одним із різновидів активного відпочинку, що інтегрує в собі низку різноспрямованих мотивів туристичної діяльності, виступає *кінний туризм*. Цей тип туризму поєднує прагнення до пізнання нового, що реалізується, зокрема, через ознайомлення з культурно-історичними об'єктами, а також передбачає подорожі територіями з високим рівнем природної чистоти та естетичної цінності. Нерідко маршрути містять елементи, що вимагають від туриста фізичної витривалості й уміння долати як природні, так і штучно створені перешкоди, що додає подорожі риси екстремальності.

Водночас *кінний туризм сприяє* формуванню й удосконаленню спортивних навичок, позитивно впливає на фізичний і психоемоційний стан особистості, що особливо актуально в контексті зростаючого інтересу до здорового способу життя [3, с. 103].

Кінний туризм, як форма рекреаційної активності, базується на використанні коней як основного засобу пересування, що обумовлює специфіку маршруту, темп пересування та характер взаємодії між учасниками подорожі.

Такий вид туризму не лише забезпечує фізичне навантаження, а й вимагає налагодження гармонійної взаємодії з твариною, що сприяє розвитку відповідальності, емоційної стабільності та внутрішньої зосередженості. Крім того, кінний туризм є ефективним засобом для досягнення комплексного оздоровчого ефекту, включаючи біологічне оновлення організму, поліпшення роботи опорно-рухового апарату та загальне зміцнення здоров'я [21].

Станом на сьогодні, *кінний туризм* залишається явищем, що не має однозначно визначеного статусу в загальноприйнятій системі класифікації видів туристичної діяльності. Це зумовлює наявність певної варіативності у наукових підходах до його трактування, що відображено у працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Зокрема, частина науковців, серед яких В. Беженар [2]

та А. Хрустовська [21], ототожнюють *кінний туризм* із транспортним підтипом спортивного туризму, розглядаючи його поряд із такими формами, як авторалі, моторалі, а також подорожі на автомобілях і мотоциклах. У цьому контексті кінний туризм постає як одна з форм пересування, що визначає специфіку спортивного маршруту.

Схожої позиції дотримуються й українські дослідники О. Стецюк [19] та Ф. Шандор [23], які класифікують *кінний туризм* як складову спортивного туризму, спираючись на засіб пересування як ключовий фактор поділу. Вони включають його до спільної групи з велотуризмом, автомобільним, мотоциклетним і іншими видами активного туризму, де домінує мобільність на маршруті.

Водночас інші науковці схильні розширювати трактування цього феномену. Так, С. Альохіна [1] пропонує більш диференційовану класифікацію, згідно з якою *кінний туризм* належить до спортивно-оздоровчого напрямку. Вона виділяє кілька форм організації подорожей на конях: кінно-верхові, в'ючні, кінно-верхові з супроводом та кінно-упряжні маршрути. На думку авторки, така класифікація дозволяє краще зрозуміти функціональне навантаження цього виду туризму, яке полягає не лише у фізичній активності, але й у сприянні загальному оздоровленню та розвитку навичок подолання природних бар'єрів у складних умовах.

Окрему точку зору представляє Н. Габчак та О. Пригара [5], які акцентують увагу на особливостях ландшафтів, через які прокладаються *маршрути кінного туризму*. У своїй роботі вони класифікують його як підвид екологічного туризму, що одночасно відповідає параметрам пригодницького та спортивного туризму. Такий підхід обґрунтовується тим, що маршрути часто проходять через перевали, густі ліси, річки та інші природні перешкоди, що потребує від учасників не лише фізичної витривалості, а й адаптації до природного середовища. Саме ця взаємодія з природою дає підстави віднести кінний туризм до екологічно орієнтованих форм туристичної активності (рис. 1.1.).

Рис. 1.1. Види екологічного туризму за Н. Габчак та О. Пригарою

Джерело: сформовано автором за [5].

Погляди зарубіжних дослідників на природу й місце *кінного туризму* в класифікаційній системі туристичних практик також вирізняються значною різноманітністю, що свідчить про складність та багатовекторність цього явища. Зокрема, науковці М. Ghada та Farahat [29] пропонують розглядати *кінний туризм* як одну з форм спортивно-екологічного туризму, нарівні з такими активностями, як гірськолижні мандрівки, пішохідні походи, водні подорожі, велосипедні тури, вітрильні переходи, спелеоекспедиції та пригодницький туризм. Такий підхід заснований на поєднанні фізичної активності та активної взаємодії з природним середовищем, що є характерним для вищезазначених видів туризму.

У своїх працях дослідники М. Buczek-Kowalik, К. Klamár та J. Kozoň [25] трактують *кінний туризм* як популярну форму екстремального туризму, що вирізняється складністю маршрутів та необхідністю долати численні природні бар'єри. Вони зазначають, що за кордоном значного поширення набули кінні тури, які організуються на основі попередньо спланованих маршрутів великої протяжності, що проходять через складні ландшафтні зони – ліси, гірські ділянки, бурхливі річки. Часто такі маршрути є недоступними для жодного виду транспортного засобу, включаючи навіть гірські велосипеди, що підкреслює

унікальність та складність умов подорожі на конях. Багатоденні кінні походи, особливо по пересіченій місцевості, вимагають не лише базових навичок верхової їзди, а й певної витривалості, адаптивності до природних умов та вміння орієнтуватися в незнайомому середовищі.

Цікаву і багатшарову позицію щодо класифікації *кінного туризму* пропонує дослідник V. Mueke, який вважає доцільним включати його одночасно до кількох категорій – зокрема, як до спортивно-екологічного, так і до спортивно-оздоровчого туризму. У цьому контексті кінний туризм розглядається в одній групі з пішохідними, гірськими, лижними, водними, велосипедними маршрутами, а також із автмототуризмом та спелеотуризмом. Такий підхід дозволяє врахувати не лише спосіб пересування, а й оздоровчий, пізнавальний та рекреаційний ефекти, що супроводжують участь у кінних подорожах [30].

Окремої уваги заслуговує той факт, що значна частина зарубіжних маршрутів адаптована для туристів без спеціальної професійної підготовки. З метою забезпечення безпеки учасників подорожей та їх комфортної взаємодії з тваринами, на стартових пунктах обов'язково проводиться інструктаж. Така вступна підготовка включає не лише ознайомлення з правилами безпечного руху по маршруту, а й елементарні навички поводження з кінями: догляд, основи управління, реагування на поведінкові сигнали тварин тощо. Таким чином, кінний туризм у міжнародній практиці дедалі частіше постає як доступна, організована та безпечна форма активного відпочинку, що забезпечує широкий спектр вражень – від спортивного виклику до психологічної релаксації й екологічного занурення.

Таким чином, науковий дискурс щодо місця кінного туризму у класифікаційній системі залишається відкритим і продовжує формуватися, що свідчить про багатофункціональність і міждисциплінарність цього феномену.

Кінний туризм належить до різновидів активного відпочинку, основною метою якого є не лише рекреація, а й культурне збагачення особистості через ознайомлення з історико-культурною спадщиною певного регіону чи країни. Подорожі на конях сприяють глибшому зануренню в особливості місцевого

побуту, традицій, звичаїв, дозволяючи встановити безпосередній контакт з природним і соціальним середовищем. Таким чином, кінний туризм виконує *пізнавальну, комунікативну та культурно-просвітницьку функцію* [7].

Однією з ключових переваг цього виду туризму є його *позитивний вплив на фізичне та психоемоційне здоров'я людини*. Перебування на відкритому повітрі, активна участь у русі, взаємодія з твариною та природою загалом сприяють поліпшенню загального самопочуття, зниженню рівня стресу та покращенню роботи серцево-судинної, опорно-рухової та дихальної систем. Це особливо важливо в умовах сучасного урбанізованого світу, де людина часто позбавлена можливості тривалого контакту з природою.

Кінний туризм, як синтетичний тип туристичної діяльності, поєднує в собі цілу низку *мотиваційних компонентів*, серед яких провідними є [1]:

- пізнавальний (відвідування історико-культурних пам'яток і розширення знань про минуле та сучасне життя території);
- екологічний (перебування у природному середовищі, зокрема в зонах з мінімальним антропогенним впливом);
- спортивний (розвиток фізичної витривалості, формування навичок управління конем, подолання природних та штучних перешкод);
- оздоровчий (покращення функціонального стану організму, біологічне оновлення через фізичну активність).

Сутнісною характеристикою кінного туризму є використання коней як основного засобу пересування в межах туристичного маршруту. Це формує особливу динаміку подорожі, де важливу роль відіграє не лише маршрут як такий, а й взаємодія туриста з твариною, що вимагає терпіння, зосередженості та відповідального ставлення. У результаті такого досвіду учасники турів отримують не лише фізичне навантаження, але й емоційне збагачення, психологічну рівновагу та внутрішню гармонію, що робить кінний туризм особливо цінним у системі сучасних рекреаційних практик.

У таблиці 1.1. представлено ключові поняття, які використовують у кінному туризмі.

Терміни та поняття кінного туризму

№ з/п	Термін/поняття	Значення
1	Кінна база/стайня	Місце утримання коней, які використовуються у кінному туризмі. Складається із загонів, де випасають коней; конюшні, де їх утримують; інфраструктура, де проводять навчання із ї їзди верхи.
2	Екіпіровка	Обладнання, яке використовують при їзді верхи (сідло, вервиці, уздечка та інше). Завдяки йому забезпечується комфорт та елементарна безпека вершників та коней.
3	Кінні маршрути/траси	Спеціальні шляхи по яким подорожують верхи (лісові або гірські стежки, дороги рівнинами та полонинами).
4	Інструктор/гід	Супроводжуючий туристичну групу, яка подорожує верхи, здійснює керівництво групою, проводить інструктажі із техніки безпеки, може навчати основам їзди верхи.
5	Кінний похід	Одна із форм кінного туризму, коли туристи йдуть у похід верхи на конях більше 1 доби та зупиняються на ночівлю виключно в наметах, розбиваючи табори.
6	Інфраструктура кінного туризму	Це споруди, заклади, установи, які займаються забезпеченням транспортної доступності, організацією та наданням послуг даного виду туризму. Може бути представлена транспортними маршрутами, кінно-спортивним клубами, фермами які надають послуги із іпотерапії, розміщення, харчування і т.д.
7	Конярство	Галузь тваринництва, метою якої є розведення і використання коней.
8	Екологічні аспекти кінного туризмі	Вплив на природне середовище, розвиток та проведення сталих походів та екскурсій верхи.
9	Безпека/Медична безпека	Аналіз небезпек та ризиків травмування для людини, аналіз заходів із первинної медичної допомоги під час подорожей верхи.
10	Маркетинг/ Реклама	Стратегії просування та аналіз ринку кінного туризму. Маркетингові дослідження, рекламні кампанії; взаємодія із клієнтами та формування цінової політики.

Джерело: сформовано автором.

Однією з характерних рис кінного туризму є *унікальність маршрутів*, які зазвичай прокладаються через території з високим природоохоронним статусом, такі як національні парки, біосферні заповідники, гірські хребти, а також історико-культурні осередки, зокрема місця археологічних розкопок, кар'єри з геологічними утвореннями та інші об'єкти, що мають туристичну привабливість. Такий вибір маршрутів не є випадковим, адже кінний туризм орієнтований на створення умов для глибокого занурення в культурно-природне середовище, що

забезпечує комплексне сприйняття місцевого ландшафту, історії та традицій [2].

Україна, завдяки своєму географічному розташуванню, різноманітному рельєфу та багатовіковій історичній спадщині, має надзвичайно сприятливі *передумови для розвитку кінного туризму*. Її територія багата на живописні пейзажі, етнографічно цінні села, середньовічні замки, сакральні споруди, а також природні пам'ятки, що створює широкі можливості для формування унікальних тематичних кінних маршрутів. Це дозволяє залучати як внутрішніх, так і іноземних туристів, орієнтованих на поєднання відпочинку з пізнанням та емоційним збагаченням.

На сучасному етапі розвитку туристичної індустрії сформувалася значна кількість *форматів кінних подорожей*, які можуть задовольнити різноманітні інтереси та рівень фізичної підготовки учасників. Туристам доступні як *короткотривалі прогулянки* тривалістю від однієї до кількох годин, так і *багатоденні експедиції* з розвиненою інфраструктурою, що включає послуги інструктора чи провідника, організацію проживання, харчування, а також навчальні програми для новачків. Розмаїття таких маршрутів дозволяє обирати оптимальні варіанти як для досвідчених вершників, так і для тих, хто вперше знайомиться з кінним спортом [1].

Форми залучення коней у туристичну діяльність також є різноманітними. До найпоширеніших належать:

1. *Верхова їзда*, що є основним форматом кінного туризму й потребує від учасника певної фізичної витривалості, координації та базових навичок управління твариною. Такий тип подорожей особливо популярний у гірських та лісових районах;

2. *Катання на возах (візках)*, яке, як правило, передбачає короткі маршрути з декоративною чи святковою метою. Його часто використовують під час урочистих подій, весіль або фестивалів народної культури;

3. *Поїздки в санях*, актуальні переважно в зимовий період у регіонах із сніговим покривом. Цей формат має давні традиції на українських етнографічних теренах і нерідко виступає елементом відтворення історико-

культурних звичаїв.

Забезпечення безпеки учасників є ключовим аспектом організації кінного туризму, оскільки взаємодія з тваринами передбачає *підвищений рівень ризику*. Дотримання правил поведінки під час маршруту не лише гарантує фізичну безпеку туристів, а й сприяє формуванню відповідального ставлення до тварин, розвитку культури спілкування з ними та підвищенню якості туристичних послуг.

Одним із *основоположних принципів безпеки* є неухильне виконання інструкцій і рекомендацій фахівців – інструкторів або гідів, які супроводжують кінний похід. Вони несуть відповідальність за вибір маршруту, стан тварин, інформування учасників щодо особливостей верхової їзди, а також проведення обов'язкового інструктажу з техніки безпеки перед початком подорожі. Ігнорування цих вимог може призвести до травматичних ситуацій як для людини, так і для тварини [20, с. 158].

Також існують *конкретні правила поведінки*, яких повинен дотримуватися кожен учасник туру:

- *не наближатися до коня без попереднього дозволу інструктора*. Навіть добре навчені коні можуть виявляти несподівану реакцію на сторонню людину. Особливо небезпечно підходити до тварини зі спини, адже вона може сприйняти це як загрозу;

- *заборонено самотійно годувати тварин або давати ласощі без узгодження з гідом*. Деякі продукти можуть бути шкідливими для організму коня або викликати у нього агресивну поведінку, пов'язану з конкуренцією за їжу;

- *поведінка туриста має бути стриманою, спокійною, доброзичливою*. Будь-які прояви агресії, крики, спроби бити, смикати чи дратувати тварину є абсолютно неприпустимими та суперечать етичним нормам взаємодії з живими істотами;

- *не слід дивитися тварині прямо в очі, особливо якщо вона демонструє ознаки нервовості*. Такий погляд сприймається кіньми як загрозовий або домінуючий, що може спровокувати оборонну реакцію;

- потрібно уникати різких рухів, підвищених голосів або неочікуваних звуків. Тварина, що злякалася, здатна не лише різко змінити напрямок руху, а й скинути вершника або спричинити паніку серед інших коней у групі.

Комплексна система заходів безпеки в кінному туризмі спрямована на створення комфортних умов як для туристів, так і для самих тварин. Саме усвідомлення правил та їх дотримання забезпечує гармонійне поєднання елементів пригодницького туризму з етичним ставленням до тварин і збереженням фізичного здоров'я учасників подорожі [22, с. 87].

Кінний туризм є видом активного відпочинку, що відкриває свої можливості для широкого кола учасників незалежно від віку, фізичної підготовки чи рівня попереднього досвіду. Навіть діти можуть долучатися до участі у кінних походах, за умови дотримання вікових обмежень, встановлених організаторами, та обов'язкової наявності супроводу дорослих або професійних інструкторів.

Для забезпечення безпеки та комфортної участі у маршрутах, особи, які бажають спробувати себе в кінному туризмі, повинні пройти спеціальну підготовку, що включає як теоретичну, так і практичну складові. Навчальні програми розроблені з урахуванням потреб початківців і передбачають поступове оволодіння базовими навичками верхової їзди, догляду за кіньми та взаємодії з тваринами. Особлива увага приділяється питанням правильної посадки, використання амуніції (сідло, вуздечка, стремена), а також формування довірливих відносин із конем як із партнером у подорожі.

Курс навчання також включає ознайомлення з основами безпечної поведінки в умовах природного середовища, що є необхідним у разі проходження складних маршрутів, які передбачають подолання різнорельєфних ділянок, водних перешкод або рух через малопрхідні території. Значна частина практичних занять зазвичай відбувається на спеціально облаштованих іподромах або тренувальних майданчиках, де створено контрольовані умови для відпрацювання ключових елементів маршруту [26].

Завдяки такій підготовці новачки отримують впевненість у власних силах,

вчаться відчувати ритм руху коня, керувати ним у різних ситуаціях і, що найважливіше, – формують відповідальне ставлення до тварини як до живої істоти з індивідуальними особливостями. Це дозволяє після завершення навчання брати участь у більш тривалих, складних та насичених маршрутах, що проходять за межами тренувальної зони та наближаються за своїм змістом до справжніх пригодницьких подорожей.

Таким чином, навчання не лише виконує функцію підготовки до безпечної участі в кінному туризмі, але й сприяє загальному розвитку особистості, оскільки поєднує фізичну активність, спілкування з природою, розвиток емоційної чутливості та відповідальності.

1.2. Історичні засади виникнення та етапи розвитку кінного туризму в нашій державі

Україна здавна має глибокий і багатовимірний історичний зв'язок із кінсьми, які протягом століть використовувалися в господарстві, війні, транспорті, а також у культурних і ритуальних практиках. У різні історичні періоди кінь відігравав ключову роль у формуванні побуту, економіки та способу життя населення. На сучасному етапі *розвиток конярства в Україні* набув багатовекторного характеру й охоплює кілька основних напрямів, серед яких вирізняються племінне розведення, робоче використання (зокрема в циркових виступах, пунктах прокату, закладах іпотерапії, кінно-спортивних школах, у гужовому транспорті та туристичній діяльності), а також спортивне конярство, що орієнтоване на професійні змагання.

Кінний туризм в Україні слід розглядати як логічне продовження глибокої культурно-історичної традиції, що пройшла тривалий еволюційний шлях – від початкових форм утилітарного використання коней до організованих рекреаційних подорожей із туристичною інфраструктурою. Важко переоцінити значення коня для людини: у давнину він слугував не лише засобом пересування, а й незамінним помічником у військових походах, транспортуванні вантажів і сільськогосподарських роботах [27].

Археологічні та історичні джерела вказують, що перші випадки приручення коней мали місце ще в кінці III – на початку II тисячоліття до нашої ери на територіях сучасної Месопотамії та Малої Азії, хоча деякі науковці припускають ще давніші періоди – приблизно до 6000 року до н.е.

Первісно коні утримувалися переважно як джерело м'яса або для полювання, проте згодом почали широко використовуватися як *ефективний засіб транспорту*, що істотно розширив мобільність людини та її можливості щодо освоєння нових територій. Упродовж тисячоліть кінь залишався найшвидшим, витривалим і надійним способом пересування на великі відстані. Одним із важливих етапів у становленні кінного туризму на пострадянському просторі стало відкриття *першого офіційного маршруту в СРСР у 1971 році* під егідою Алтайської крайової ради з туризму та екскурсій – туристичний маршрут «Катунь».

Починаючи з 1960-х років, у світі почалося активне відновлення інтересу до *кінного відпочинку*: жителі урбанізованих регіонів, особливо мегаполісів, дедалі більше звертали увагу на цей вид рекреаційної активності як спосіб протистояти психоемоційному виснаженню та фізичній пасивності, що стали характерними рисами технократичного суспільства [14].

Упродовж XIX століття на території України відбувалося чимало визначних і захопливих кінних подорожей, що не лише свідчили про фізичну витривалість вершників, а й демонстрували прагнення до пізнання нових просторів та культур. Одним із яскравих прикладів таких подорожей став *похід офіцера драгунського полку М. В. Асеева*, який у 1889 році, перебуваючи у відпустці, здійснив тривалу поїздку верхи з міста Лубни (колишня Полтавська губернія) до Парижа. За 33 дні він подолав відстань у 2633 кілометри, що стало вражаючим досягненням того часу й викликало значний інтерес серед європейської громадськості (рис 1.2.). Цей випадок є свідченням не лише особистої відваги та фізичної підготовки, а й високого рівня довіри до коня як надійного засобу пересування на великі відстані.

Рис. 1.2. Портрет офіцера драгунського полку М. В. Ассєва на коні

Джерело: [13].

З розвитком суспільства і змінною структурою господарства конярство поступово трансформувалося з виключно утилітарної сфери в *самостійну галузь економіки*. У процесі вдосконалення сільськогосподарського виробництва були виведені спеціалізовані породи коней, придатні для виконання важких робіт, зокрема у землеробстві та лісовому господарстві. Okремо варто відзначити

створення порід тяглових і вантажних коней, які забезпечували високу продуктивність праці, особливо в умовах відсутності механізованих засобів.

Крім сільськогосподарського призначення, коні широко використовувалися у *військовій справі*, де вони виконували надзвичайно важливі завдання. Вони слугували не лише транспортним засобом для доставки продовольства, боєприпасів, військової техніки та амуніції на передову і в тилу, а й були невід'ємною частиною кавалерійських формувань, які брали участь у бойових діях. Роль коней у забезпеченні мобільності армій була надзвичайно важливою, особливо до епохи механізованих військ. Крім цього, коні використовувалися для транспортування поранених, зв'язку, а також як засіб пересування для військової верхівки та представників монарших династій, що підкреслювало їхній престижний статус [10, с.15].

У період Другої світової війни значення коней не зменшилося – навпаки, у багатьох країнах діяли спеціалізовані *кінні підрозділи*, які виконували різноманітні функції як у тилу, так і на передовій. Існували кінні полки, що залучалися до офіційних парадів і публічних церемоній, виконуючи не лише військову, а й представницьку функцію. Крім того, активно діяла кінна поліція, яка забезпечувала порядок під час масових заходів, демонстрацій і урочистостей, що додатково свідчить про універсальність і суспільну значущість коней у цей період.

Активний *розвиток кінного туризму в Україні* розпочався у другій половині ХХ століття. У цей період спостерігалось суттєве зростання інтересу населення до подорожей і активного відпочинку, що зумовлювалося як соціальними, так і економічними змінами. Зростання попиту на нові туристичні формати стимулювало пошук альтернативних форм дозвілля, і кінний туризм став однією з таких перспективних сфер. Одночасно з цим почала збільшуватися кількість локацій, які ставали доступними для подорожей верхи, особливо в мальовничих природних регіонах та історичних місцевостях України [6].

У 1960-х роках на теренах України з'явилися перші організовані *туристичні кінно-спортивні клуби*. Їх діяльність була зосереджена не лише на

спортивній складовій, такій як змагання з конкуру (подолання перешкод) чи польового кросу, а й на рекреаційній функції – проведенні кінних походів, екскурсій і навчальних програм для початківців. *Саме у цей період кінний туризм почав формуватися як окрема складова системи активного дозвілля.*

У 1970-х роках відбулася *нова хвиля популярності кінного туризму*, особливо серед молоді. Молоді люди прагнули до нетрадиційного активного відпочинку на природі, який би поєднував фізичну активність, спілкування з тваринами та можливість пізнання рідного краю. Організовані кінні походи стали частиною туристичних програм, що реалізовувалися як через туристичні організації, так і через освітні заклади.

Однак у 1980-х роках *розвиток кінного туризму зазнав помітного уповільнення*. Основною причиною стала *криза в галузі конярства*: значно скоротилася чисельність коней, а якість поголів'я погіршилася. Це, своєю чергою, призвело до зменшення кількості організованих кінних маршрутів і клубів.

Та попри труднощі, вже з початку 1990-х років спостерігалось пожвавлення інтересу до кінного туризму. Зміни в соціально-економічному житті країни дали поштовх до розвитку приватної ініціативи – *з'явилися перші приватні кінно-спортивні клуби*, що почали активно пропонувати туристам маршрути різної складності та тривалості [11, с. 165].

Особливою подією в історії вітчизняного кінного туризму стало відкриття у 1994 році *найдовшого туристичного маршруту на конях*, який охоплював 1072 кілометри. Для здійснення цього масштабного походу використовувалися як безпородні, так і племінні коні. Однією з основних цілей подорожі було відвідання знакових для української історії місць, зокрема могили Тараса Шевченка в Каневі. *Маршрут проходив із міста Скадовськ до прикордонного пункту Сеньківка на Чернігівщині*, охоплюючи широкий спектр географічних та культурних об'єктів (рис 1.3.). Подорож тривала з 22 червня до 10 липня – загалом 19 днів, після чого коней повертали на місце старту автотранспортом.

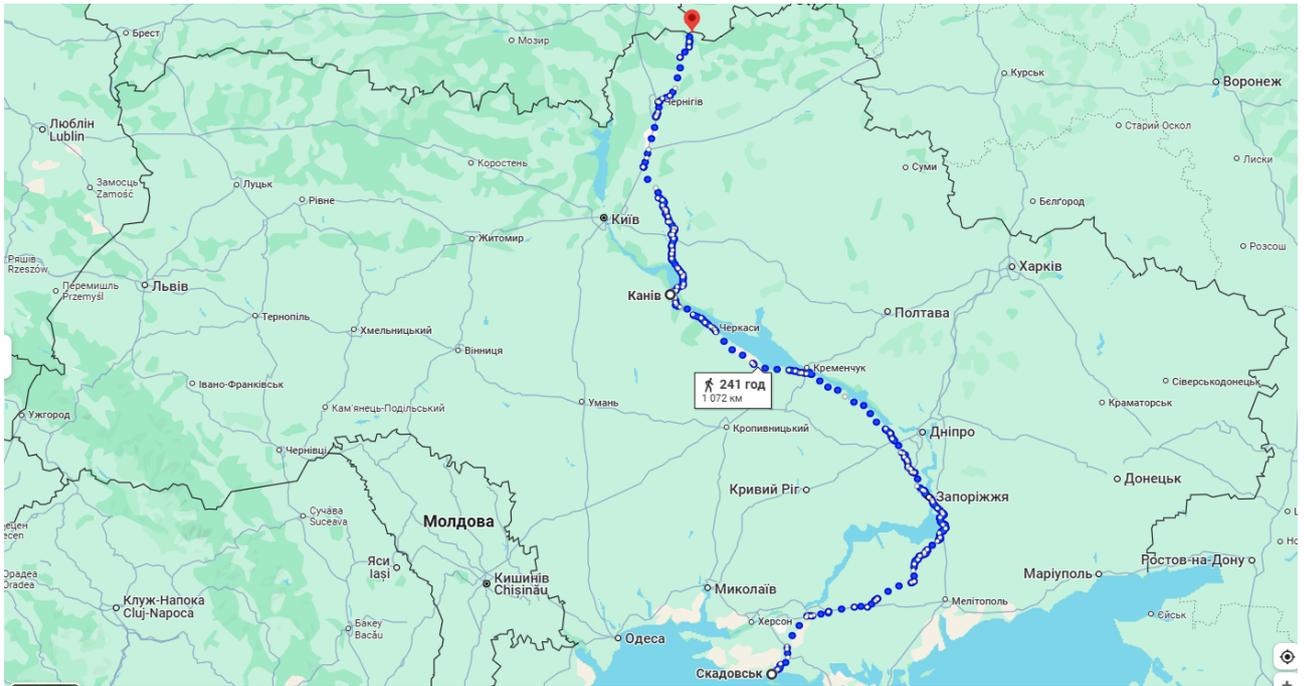

Рис. 1.3. Схема найдовшого туристичного маршруту на конях в Україні

Джерело: [13].

Починаючи з 2000-х років, *кінний туризм в Україні увійшов у нову фазу розвитку*. У цей період на ринку з'явилися професійні туроператори, що спеціалізувалися на організації кінних маршрутів для різних категорій туристів. Відпочинок верхи став не лише природно-оздоровчим явищем, а й формою культурно-пізнавального туризму. Туристичні програми стали охоплювати відвідування архітектурних пам'яток, старовинних садиб, замків, музеїв просто неба. Особливу увагу було приділено створенню відповідної туристичної інфраструктури: почали активно з'являтися ферми й табори, облаштовані для обслуговування кінних туристів, зростала кількість підготовлених маршрутів з інструкторським супроводом і місцями для ночівлі [12].

Кінний туризм в Україні є результатом багатовікового історичного поступу, що охоплює як глибоке минуле, так і сучасні тенденції розвитку. Його формування було складним і тривалим процесом, який пройшов через етапи зародження, активного становлення та поступового вдосконалення. З часом цей вид туризму перетворився з утилітарної форми пересування на конях у важливу

складову активного дозвілля. У новітню епоху кінний туризм набув нової ролі – не лише як вид подорожей, а й як ефективний інструмент для фізичного вдосконалення, психологічного розвантаження та відновлення життєвого тону.

Сьогодні *кінні подорожі приваблюють* людей різного віку завдяки можливості поєднати рухливий відпочинок з емоційним збагаченням, перебуванням на природі та пізнанням культурного надбання країни. Такі мандрівки дозволяють не просто змінити обстановку, а й поринути у справжню пригоду, відкриваючи нові маршрути, знайомлячись з природними ландшафтами, історичними пам'ятками та місцевим колоритом. Таким чином, кінний туризм стає своєрідним містком між фізичним здоров'ям, емоційним комфортом та культурною самосвідомістю.

У наш час кінний туризм демонструє стабільне зростання популярності в усьому світі. В багатьох країнах активно розвивається інфраструктура: створюються спеціалізовані туристичні табори та кемпінги, обладнуються нові туристичні маршрути з урахуванням особливостей ландшафту, клімату та рівня підготовки учасників. Це свідчить про високий потенціал кінного туризму як перспективного напрямку в системі активного, оздоровчого й екологічно орієнтованого туризму.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КІННОГО ТУРИЗМУ В НАШІЙ ДЕРЖАВІ

2.1. Аналіз досвіду організації кінного туризму в Україні

Кінний туризм дедалі більше набирає популярності в усьому світі, поступово завойовуючи серця мандрівників із різних країн. Це не лише цікава альтернатива традиційним видам подорожей, а й захоплива форма активного відпочинку, що дає змогу безпосередньо взаємодіяти з природою. На відміну від стандартних автобусних чи автомобільних екскурсій або пасивного відпочинку на пляжі, подорож верхи дарує унікальні враження, позитивно впливає на фізичний та емоційний стан людини, забезпечує оздоровчий ефект та є доступною як для молоді, так і для людей старшого віку. Такий вид туризму дозволяє втекти від міського шуму й суєти, поринути в атмосферу спокою, тиші й гармонії з навколишнім середовищем.

Інфраструктура для обслуговування туристів-вершників активно розвивається: будуються нові маршрути, стайні, готелі, кемпінги, організовуються екскурсії та тренінги для початківців. Завдяки таким змінам кінний туризм упевнено витісняє окремі традиційні види рекреації. Уже в 1973 році, за даними Національної асоціації кінного туризму Франції, він посів друге місце за популярністю після лижного спорту, що свідчить про його високий потенціал [28].

Зростаючий інтерес до кінного туризму з боку різних соціальних груп і країн змусив міжнародні організації звернути увагу на необхідність його *регламентації*. Так, Міжнародна федерація кінного спорту створила спеціалізовану комісію яка займається розробкою міжнародних правил організації кінно-туристичних заходів, включаючи багатоденні походи, змагання та туристичні пробіги.

Кінні туристичні маршрути часто проходять мальовничими й різноманітними ландшафтами: вони охоплюють гірські хребти, звивисті стежки серед лісів, відкриті простори українських степів, а також узбережжя річок і озер.

Така подорож дозволяє туристам глибше пізнати природу та відчути справжню єдність із нею.

Особливістю кінного туризму є необхідність самостійного догляду за тваринами: учасники походів зобов'язані годувати, поїти, чистити та забезпечувати комфорт своїм коням протягом усієї мандрівки. Щодо побутових умов – найчастіше туристи готують їжу самостійно на вогнищі або газових пальниках, а для ночівлі використовують намети, які встановлюють у зручних і безпечних місцях поблизу маршруту [23, с. 241].

У деяких випадках передбачене проживання на спеціалізованих туристичних базах, які обладнані для прийому вершників і забезпечують базові умови відпочинку. Проте участь у довготривалих та складних маршрутах дозволяється лише тим туристам, які мають достатню фізичну підготовку, досвід взаємодії з кіньми та навички подорожей у польових умовах. Це необхідно для *забезпечення безпеки* всіх учасників походу та тварин, а також для дотримання темпу руху в складних умовах.

Одним із ключових елементів забезпечення безпеки та комфорту під час участі у кінному туризмі є *правильний вибір коня*. Це не лише запорука вдалої мандрівки, а й важлива умова для уникнення ризиків під час маршруту.

Перед початком подорожі турист повинен отримати ваучер або інший офіційний документ, що засвідчує надання в користування коня як туристичної послуги.

Важливо пам'ятати, що кожен кінь має індивідуальні риси характеру, поведінку та особливості, які слід враховувати при підборі тварини. Недооцінка цього моменту може призвести до ускладнень під час маршруту, особливо якщо турист не має достатнього досвіду.

Кінь у таких подорожах виконує не лише роль засобу пересування, а й використовується для транспортування спорядження, речей та провіанту, що вигідно вирізняє кінний туризм серед інших форм активного відпочинку [9].

У таблиці 2.1. представимо класифікацію видів кінного туризму, яка використовується у роботі організаторів туристичних подорожей.

Таблиця 2.1.

Класифікація видів кінного туризму

Ознака класифікації	Види кінного туризму
1. За тривалістю маршруту	- Від 1 до 8 годин (кінно-польові виїзди) - Одноденні походи - Навчально-тренувальні виїзди (1–5 днів) - Історико-етнографічні подорожі (1+ днів)
2. За формою організації маршрутів	- Кінно-верхові походи - Кінно-верхові з супроводом - Походи в упряжках
3. За способом проходження маршрутів	- Некатегорійні походи (6+ днів з локальними перешкодами) - Категорійні походи - Кінні експедиції - Походи в одному напрямі - Радіальні маршрути
4. За рівнем сервісу	- Самообслуговування (догляд за конем, приготування їжі) - Обслуговування конюхами та кухарями
5. За способом розміщення туристів	- У наметовому таборі - На туристичній базі, базі відпочинку або в готелі
6. За наявністю транспорту	- З транспортним супроводом - Без транспортного супроводу
7. За категоріями складності	- I категорія: ≥ 6 днів, > 150 км - II категорія: ≥ 8 днів, > 200 км - III категорія: ≥ 10 днів, > 300 км

Джерело: [14].

Однією з найважливіших особливостей верхової їзди є її позитивний вплив на *фізичне та психоемоційне здоров'я людини*. Вже давно доведено, що безпосередній контакт із кінськими має терапевтичний ефект і сприяє оздоровленню організму. Коні випромінюють особливу енергію, що чинить заспокійливу та цілющу дію, особливо на дітей із різними захворюваннями. Саме тому багато батьків привозять своїх дітей на спеціальні заняття з верхової їзди, оскільки такі поїздки сприяють фізичному розвитку та психологічному розвантаженню, а іноді й значному покращенню стану здоров'я.

Під час їзди верхи задіюються практично всі основні м'язові групи, внутрішні органи та системи організму. Вершник змушений постійно утримувати рівновагу, що сприяє автоматичній роботі м'язів, розвитку координації та покращенню постави. Така активність також позитивно впливає

на серцево-судинну систему, допомагає знизити артеріальний тиск і зменшити ризику серцевих хвороб. Окрім того, кінні прогулянки мають загальнозміцнюючий ефект і сприяють зниженню тривожності [10, с. 38].

Особливої уваги заслуговує *іпотерапія* – метод реабілітації, що базується на спілкуванні людини з конем. Вона використовується як допоміжний засіб при лікуванні дитячого церебрального паралічу, аутизму, сколіозу, наслідків черепно-мозкових травм та інших захворювань. Цей підхід не вимагає застосування медикаментів, болісних процедур чи інвазивних втручань. Завдяки своїй м'якій природі та комплексному впливу іпотерапія поєднує в собі як соціально-психологічний, так і фізичний реабілітаційний ефект. Практично не маючи протипоказань, вона стала доступною альтернативою традиційним методам лікування для широкого кола пацієнтів.

Організація кінного туризму є комплексним процесом, який охоплює цілу низку важливих аспектів, необхідних для забезпечення якісного, комфортного та безпечного відпочинку туристів. Насамперед, ключову роль у цьому процесі відіграє кваліфікований персонал – інструктори, гіді, ветеринари та конюхи, які мають ґрунтовні знання про поведінку коней, володіють навичками їх утримання та здатні оперативно реагувати у разі виникнення небезпечних або непередбачуваних ситуацій [4, с. 213].

Невід'ємною складовою *успішної організації* є також наявність якісного екіпірування: зручних сідел, вуздечок, захисного спорядження для вершників, а також засобів догляду за тваринами, що забезпечують не лише комфорт туристів, але й добробут самих коней. Не менш важливою є *інфраструктура* – кінна база повинна бути належним чином облаштована: мати просторі та чисті стайні, безпечні заїзди й виїзди, ветеринарні пункти та марковані маршрути, які проходять територіями, придатними для кінного туризму.

Інформаційна підтримка відіграє важливу роль у залученні нових клієнтів: зручний вебсайт, наявність докладної інформації про маршрути, ціни, правила безпеки, фото та відгуки туристів формують довіру та сприяють позитивному іміджу організатора. Ефективна рекламна стратегія, що включає використання

соціальних мереж, цифрового маркетингу, участь у туристичних виставках, а також співпраця з туристичними компаніями та платформами онлайн-бронювання, дозволяє суттєво розширити аудиторію потенційних клієнтів.

Сучасна організація кінного туризму передбачає впровадження новітніх підходів і технологічних рішень. Ключові елементи, що потребують уваги при плануванні та проведенні кінно-туристичних заходів, узагальнено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Актуальні напрями організації кінного туризму в сучасних умовах

Напрямок	Опис
Формування туристичних програм	Створення комплексних програм, що включають не лише верхову їзду, а й додаткові активності та розваги для різних категорій туристів.
Забезпечення безпеки	Проведення попередніх інструктажів і перевірок безпеки, з урахуванням усіх можливих ризиків під час кінних мандрів.
Відбір коней і персоналу	Підбір витривалих, спокійних тварин і кваліфікованого персоналу, здатного надавати супровід і реагувати на нестандартні ситуації.
Умови утримання коней	Побудова годівниць, організація належного харчування, водопостачання та ветеринарного обслуговування.
Інтернет-маркетинг	Активне просування послуг у соціальних мережах, через вебсайти, блог-платформи та цифрову рекламу.
Супутні послуги	Забезпечення можливості відпочинку й розміщення для туристів, які не беруть участі у кінних турах.
Екотуризм і стійкий розвиток	Використання природоорієнтованих практик для зниження негативного впливу на довкілля.
Культурна складова	Включення в програму елементів кінної культури: відвідування кінних клубів, шкіл, участь у показових виступах або змаганнях.
Міжнародне позиціонування	Проведення турів для іноземних туристів, розвиток міжнародних зв'язків у сфері кінного туризму.
Управління відходами	Запровадження системи збору, сортування й утилізації відходів задля збереження природного середовища.

Джерело: [1].

Комплексний підхід до організації кінного туризму передбачає врахування низки ключових чинників, що спільно забезпечують якісний сервіс, безпеку учасників та привабливість для цільової аудиторії. *Кінні тури виступають як багатокomпонентна туристична послуга, що охоплює не лише безпосередньо прогулянки верхи, але й включає в себе:*

- первинне навчання верховій їзді;

- оздоровчий відпочинок на природі;
- маршрути різної складності;
- облаштування коней відповідно до умов подорожі;
- організацію проживання, харчування та інші побутові й супровідні послуги.

У кожній туристичній групі обов'язково присутній досвідчений інструктор, який контролює як технічні, так і організаційні аспекти маршруту, забезпечуючи супровід та підтримку учасників. Проте для комфортної участі у таких турах бажано, щоб туристи вже мали елементарні навички управління конем. Хоча навчання можливе безпосередньо під час подорожі, варто зазначити, що перші дні можуть бути фізично та психологічно складними для новачків.

Критично важливо здійснювати попереднє оцінювання рівня підготовки кожного учасника, аби сформувати максимально однорідну групу за рівнем навичок. Це дозволяє адаптувати темп руху до найменш досвідченого туриста та забезпечити комфорт і безпеку всім учасникам. Організатори повинні ретельно підбирати маршрути з урахуванням фізичних можливостей та технічної підготовки групи [14].

Наразі спостерігається потреба у подальшому вдосконаленні умов для сталого розвитку кінного туризму. Це включає:

- розширення інфраструктури;
- облаштування нових маршрутів;
- поліпшення інформаційної підтримки;
- розроблення науково-методичних матеріалів;
- формування кваліфікованого кадрового потенціалу.

Україна має значний потенціал для розвитку цього виду туризму, а саме:

- зручне географічне положення;
- сприятливі кліматичні умови;
- різноманітні природні ландшафти;
- біорізноманіття;

- наявність об'єктів культурно-історичної спадщини;
- розгалужена транспортна мережа;
- наявність ресурсів, необхідних для підтримки та просування кінного туризму на міжнародному рівні.

Разом з тим, *організація кінного туризму на сучасному етапі* стикається з низкою викликів. Серед них – значні витрати на утримання коней, потреба в досвідченому інструкторському та гідському персоналі, а також необхідність ефективного управлінського підходу для забезпечення стабільного функціонування бізнесу у цій сфері. Успішне подолання цих викликів відкриває перспективи перетворення кінного туризму на один із конкурентоспроможних напрямів національної туристичної індустрії.

Отже, успішна *організація кінного туризму* базується на цілісному підході, що враховує як технічні та матеріальні ресурси, так і людський фактор. За умов дотримання стандартів якості, безпеки та професійного обслуговування, кінний туризм має усі шанси стати перспективним напрямом у розвитку сучасної туристичної галузі.

Розвиток кінного туризму стимулює поживлення багатьох суміжних галузей. Завдяки потребам цієї індустрії активізується виробництво спеціального спорядження, будівництво інфраструктурних об'єктів, зростає попит на послуги ветеринарної медицини, готельного бізнесу, харчування, транспорту. Крім того, кінний туризм є ефективним засобом підтримки сільських територій: він сприяє створенню нових робочих місць, збільшенню попиту на локальні продукти, а також поживленню культурного життя в регіонах.

2.2. Аналіз та оцінка організаційно-технологічної діяльності кінно-спортивних дозвіллевих клубів Сумщини

У сучасних умовах зростання попиту на активні та екологічно орієнтовані форми відпочинку *кінно-спортивні дозвілєві клуби (КСДК)* відіграють дедалі важливішу роль у структурі рекреаційних послуг. Це особливий тип установ, що поєднують у собі функції спортивної, туристичної, реабілітаційної та культурно-

дозвіллевої діяльності, базуючись на використанні коней як основного ресурсу. На відміну від класичних кінно-спортивних шкіл, діяльність яких зосереджена переважно на спортивній підготовці вершників і участі в офіційних змаганнях, КСДК орієнтуються на ширшу аудиторію – як на початківців, так і на тих, хто шукає нестандартні форми відпочинку, природи та емоційного перезавантаження.

Кінно-спортивний дозвілєвий клуб – це комплексна організація, що надає послуги з верхової їзди, кінних прогулянок, екскурсій, іпотерапії, прокату коней, а також організовує шоу-програми, фестивалі та події дозвіллевого характеру. Такі клуби зазвичай мають власну інфраструктуру (манеж, стайні, тренувальні майданчики, туристичні маршрути), професійний персонал (тренери, гіді, ветеринари) і чітко сформовану програму роботи з клієнтами. Окрім комерційної мети, їх діяльність часто включає соціальні ініціативи — роботу з дітьми, ветеранами, людьми з інвалідністю тощо. Завдяки цьому КСДК формують не лише унікальний туристичний продукт, а й сприяють збереженню кінної культури, розвитку регіонального туризму та популяризації здорового способу життя [8].

Організаційно-технологічна діяльність кінно-спортивних дозвілєвих клубів базується на поєднанні кількох ключових елементів:

- організаційної структури;
- кадрового забезпечення;
- матеріально-технічної бази;
- логістики обслуговування клієнтів;
- технологічного циклу догляду за кінсьми.

У типовій структурі КСДК зазвичай функціонують *такі підрозділи*:

- адміністративно-управлінський (керівництво, облік, маркетинг);
- інструкторсько-тренерський (проведення занять, турів);
- зоотехнічний (догляд за кінсьми, ветеринарний супровід);
- сервісно-побутовий (обслуговування клієнтів, готельні чи кафе-сервіси

при клубі) [24].

Матеріально-технічна база включає стайні, манежі (відкриті або закриті), пасовища, конюшні, господарські приміщення, техніку для прибирання, корми, амуніцію та інше обладнання. У сучасних КСДК широко застосовуються спеціальні технології – автоматизовані системи годівлі, системи мікроклімату в стайнях, онлайн-бронювання послуг, відеоспостереження за кіньми тощо. У клубах, орієнтованих на іпотерапію, додатково впроваджуються методики роботи з медичними або соціальними працівниками.

Особливу увагу слід приділити *сезонності діяльності клубів*. У весняно-літній період попит на кінні прогулянки, походи, екскурсії зростає, що вимагає підвищеного навантаження на персонал і тварин, а також більш активної маркетингової діяльності. У зимовий період активність частково переміщується в закриті манежі, а акцент робиться на індивідуальні заняття, участь у заходах та підготовку до спортивного сезону.

Кадровий склад КСДК є критично важливим чинником їх ефективної роботи. Найбільш затребуваними є інструктори з верхової їзди, зоотехніки, ветеринари, фахівці з туризму та дозвілля. Успішні клуби також активно співпрацюють із місцевими громадами, фермерськими господарствами, туристичними агентствами та закладами освіти для формування стабільного потоку відвідувачів та учасників програм [24].

Розглянемо організаційно-технологічну діяльність *кінно-спортивних дозвіллевих клубів (КСДК) Сумської області*. Ця діяльність характеризується поєднанням спортивної, рекреаційної, освітньої та туристичної функцій. Типова структура таких закладів включає:

1. Адміністративний відділ: управління, бухгалтерія, маркетинг;
2. Інструкторсько-тренерський відділ: проведення занять, турів, іпотерапії;
3. Зоотехнічний відділ: догляд за кіньми, ветеринарний супровід;
4. Сервісно-побутовий відділ: обслуговування клієнтів, організація дозвілля.

Дослідивши *матеріально-технічну базу та послуги КСДК Сумського регіону*, ми побачили, що усі КСДК зазвичай мають:

- *інфраструктуру*: стайні, манежі (відкриті/закриті), пасовища, конюшні, господарські приміщення;

- *обладнання*: амуніція, інвентар для догляду за кіньми, техніка для прибирання;

- *технології*: автоматизовані системи годівлі, системи мікроклімату, онлайн-бронювання послуг.

Послуги включають КСДК Сумської області, як правило включають: навчання верховій їзді; кінні прогулянки та тури; іпотерапію; організацію змагань та шоу-програм; харчування із можливістю послуг із розміщення.

Більш детально структура послуг кінно-спортивних дозвіллевих клубів Сумської області представлено на рисунку 2.1.

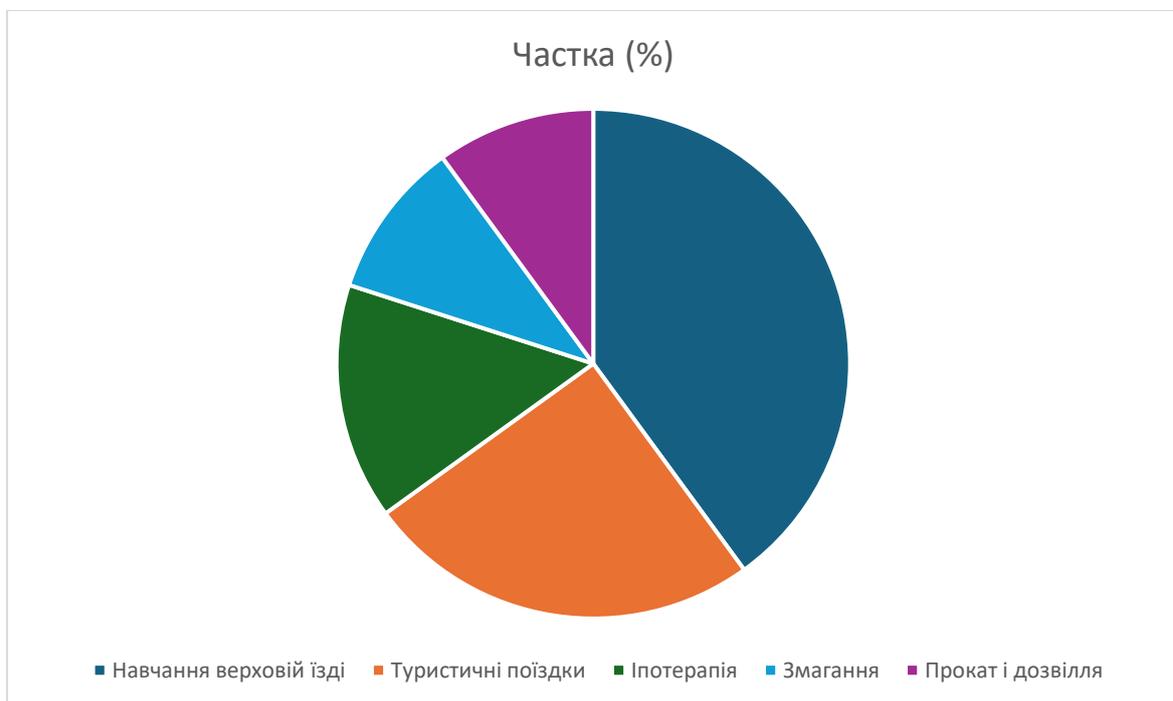

Рис. 2.1. Структура послуг КСДК Сумської області

Джерело: складено автором.

Діяльність КСДК Сумщини має виражену сезонність. Весна-літо, зазвичай, – це пік активності, організація турів, змагань, підвищене навантаження на персонал і тварин. Осінь-зима, як правило, зменшення активності, проведення занять у закритих манежах, підготовка до нового сезону.

Більш детальну сезонність попиту на послуги кінно-спортивних дозвіллевих клубів представлено на рисунку 2.2.

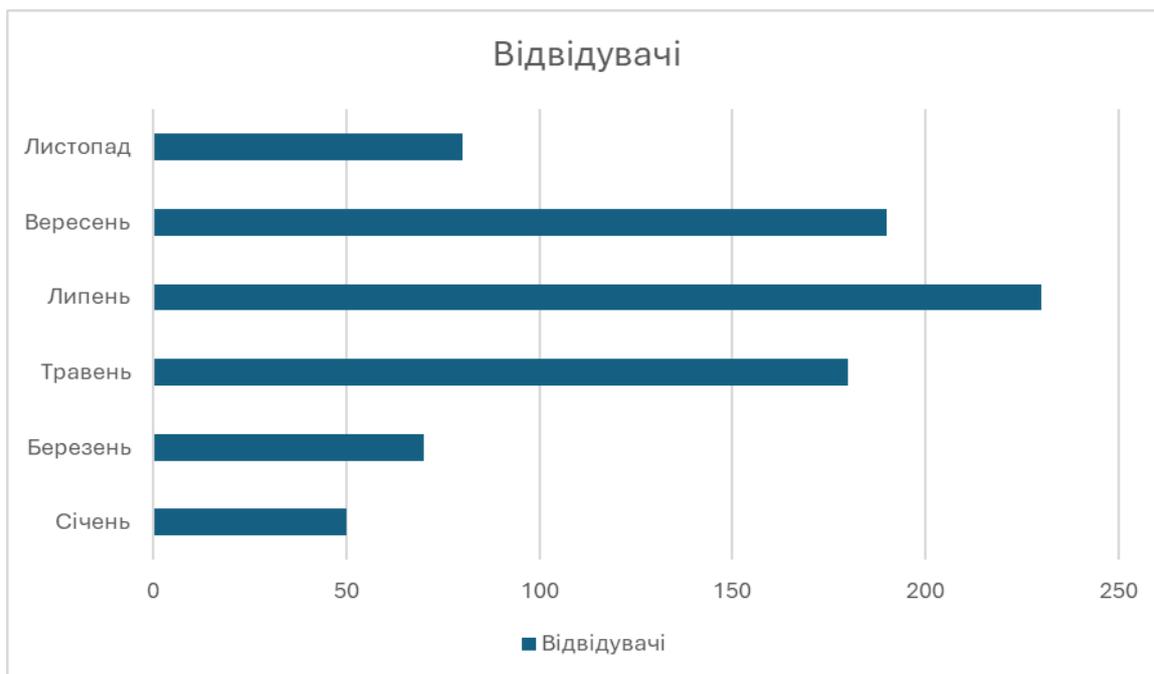

Рис. 2.2. Сезонність попиту на послуги КСДК

Джерело: складено автором.

Розглянувши *кадровий склад* КСКД Сумського регіону, ми визначили, що він включає інструкторів з верхової їзди; зоотехніків та ветеринарів, фахівців з туризму та дозвілля; адміністративний персонал.

Розглянемо приклади КСДК у Сумській області у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Приклади КСДК у Сумській області

Назва закладу	Розташування	Послуги	Особливості
Сумська кінна ДЮСШ	м. Суми, вул. Веретенівська, 27	Навчання верховій їзді, участь у змаганнях	Державна підтримка, понад 130 учнів, 76 коней
Кінно-спортивний клуб «Шостка»	с. Дубровка, Шосткинський район	Прокат коней, навчання верховій їзді та конкуру	Критий та відкритий манежі, конкурне поле, стайні
Садиба зеленого туризму «Вакулина Байка»	с. Бездрик, Сумський район	Катання на конях, оренда майданчиків для заходів	Цілодобова робота, поєднання з агротуризмом

Джерело: сформовано автором.

Узагальнену організаційну структуру кінно-спортивних дозвіллевих клубів Сумщини представлено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Схема організаційної структури КСДК Сумщини

Джерело: сформовано автором.

Таким чином, проведені дослідження дозвільного конярства Сумського регіону дозволяють виявити залежність напрямку кінного клубу та асортимент послуг, що їм надаються, від *місця розташування*. Кінні клуби, розташовані у місті, поєднують у собі доступність для клієнтів та більшу різноманітність послуг. Крім того, вони знаходяться в мальовничих куточках, що дозволяє їм надавати населенню *такі послуги*:

- початкове навчання верхової їзди;
- спеціальне навчання класичним видам спорту;
- катання в екіпажах;
- обслуговування урочистостей;
- прогулянки до лісу;
- індивідуальні та групові заняття;
- фотосесії за участю коней.

Основним напрямом таких клубів є *кінний спорт чи прокат*.

Віддалені від міста клуби знаходяться в оточенні лісів, річок та інших природних пам'яток та спеціалізуються переважно на туризмі. Клуби пропонують як нетривалі прогулянки на природі, так і кінні походи до трьох днів, організують змагання з кінного туризму [21].

Останнім часом в нашій державі стало дуже популярно активно проводити відпочинок на природі, поєднуючи такі поняття, як відпочинок у колі друзів і цікавий, що дає масу вражень захід, до якого хочеться звернутися неодноразово. Ймовірно, ми все більше беремо приклад із Заходу, де верхова їзда протягом десятиліть є одним із найпопулярніших видів відпочинку.

У багатьох містах і селах України організуються найрізноманітніші, за видами послуг кінні клуби. Аналізуючи ринок кінного прокату в нашій країні, можна стверджувати, що спостерігається *активне зростання обсягів ринку та послуг*. Це обумовлюється, перш за все, тим, що верхова їзда активно розвивається на аматорському рівні, доступністю кінного спорту, можливістю мати свого власного коня.

Також можна сказати про *популярність проведення турнірів та змагань із кінного спорту*. Щороку в Україні проводиться досить значна кількість змагань та турнірів, причому зараз є безліч стартів спеціально для любителів. Такі змагання привертають велику увагу до місця та міста проведення цих заходів, збирають велику кількість глядачів – як правило, не лише любителів цього виду спорту. Звісно, це є рекламою для міста [6].

Послуги, що пропонуються ринком, можна поділити *на такі групи*:

- *основні послуги* (початкове навчання; спеціальне навчання класичним видам спорту; катання в екіпажах, обслуговування урочистостей; прогулянки в ліс; тривалі кінні маршрути; індивідуальні заняття; групові заняття; участь у змаганнях; оренда критого або відкритого манежу; оренда денників);

- *додаткові послуги* (тепла роздягальня; автостоянка під охороною; буфет; клубна кімната; відпочинок на базі; проживання; харчування; утримання домашніх тварин; екскурсії; водойми; спорядження (сідла, вуздечки, батоги, одяг для верхової їзди); лікування коней; баня тощо). *Додаткові послуги*

представляють величезний спектр послуг із забезпечення затишку та комфорту клієнтів на всіх етапах тренувань та відпочинку.

На території кінних клубів на сьогодні передбачено ресторани, кафе та місця, обладнані для пікніків, забезпечуючи таким чином більшу тривалість перебування на цих майданчиках.

Послуги дозвіллевих кінно-спортивних клубів зараз охоплюють досить широке коло споживачів, що включає дітей, молодих людей, осіб середнього та літнього віку. Оскільки це один з унікальних видів спорту та розваг, ним може захопитися кожен. Усі споживачі у свою чергу поділяються *на спортсменів* – це люди різного віку, які цілеспрямовано займаються кінним спортом; *любителів* – це ті клієнти, які регулярно займаються верховою їздою, кінними прогулянками; *новачків*, які опановують ази верхової їзди, та *разові клієнти*, які бажають під час свого відпочинку отримати цікаві враження та гострі відчуття.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВНИХ

ЗАХОДІВ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

З огляду на зростаючий попит на активні, екологічно чисті й емоційно насичені форми туризму, кінний туризм має всі передумови для перетворення на один із драйверів розвитку регіонального туристичного ринку.

У попередньому розділі було проведено всебічний аналіз сучасного стану та особливостей організаційно-технологічної діяльності кінно-спортивних дозвіллевих клубів Сумської області. Отримані результати дозволили виявити потенційні можливості для розвитку галузі.

У сучасних умовах розвитку дозвіллевого конярства важливу роль відіграє не лише якість наданих послуг, але й їхнє *розмаїття*. Чим ширший спектр активностей може запропонувати кінно-спортивний клуб, тим більше категорій клієнтів він здатен охопити – від дітей до дорослих, від професіоналів до аматорів. Саме тому для стимулювання розвитку кінного туризму та дозвілля у Сумській області доцільно звернути увагу на успішні практики з інших регіонів України та закордону.

1. Одним із перспективних напрямів є організація кінного цирку та кінного театру. Кінний цирк – це найдавніша форма циркового мистецтва, де головну роль відіграють кінні номери, засновані на дресурі та наїзництві. У програму таких виступів можуть входити: вільна дресура, елементи «вищої школи верхової їзди», вольтижування, джигітовка, акробатика на коні, танцювальні номери, комічні сценки за участю коней, пантоміми з включенням сюжетних епізодів тощо. Кінний театр, своєю чергою, об'єднує драматичне, циркове, хореографічне й спортивне мистецтво, створюючи яскраве видовищне шоу. Приклад кінного цирку представлено на рис. 3.1.

У кінно-дозвіллевих клубах II категорії такі події можуть реалізовуватись у вигляді *аматорських вистав*, де ролі виконавців виконують самі спортсмени-початківці або працівники клубу. Наприклад, святкові шоу до Дня села, новорічні кінні вистави або виступи до Дня захисників України можуть поєднувати спортивну та творчу складові. Це не лише підвищує емоційне

залучення учасників, а й мотивує до покращення навичок верхової їзди. Більше того, подібні заходи слугують чудовим інструментом реклами – вони привертають увагу глядачів, ЗМІ, батьків дітей, які ще не є клієнтами клубу, але можуть стати ними в майбутньому.

Рис. 3.1. Приклад вистави кінного цирку

Джерело: [8].

У клубах I категорії, що мають сучасні манежі з трибунами для глядачів, подібні вистави можуть стати ще більш яскравими, професійними та комерційно вигідними (рис. 3.2.). Наприклад, продаж квитків навіть за символічну вартість (умовно 200 гривень) дозволяє покрити витрати на організацію заходу та створює стабільний дохід. До участі у виставах можна залучати не лише власний персонал, але й приватних коневласників, представників інших клубів або кінноспортивних шкіл. Це дає змогу формувати мережу співпраці між клубами області та сприяє розвитку кінної культури в регіоні.

Рис. 3.2. Приклад вистави у клубі I категорії із сучасним манежем та трибунами для глядачів

Джерело: [8].

2. Одним із цікавих і перспективних напрямів комерційної діяльності кінного клубу є участь у промоакціях та рекламних зйомках. Такий формат послуг уже набув популярності у великих містах України (Київ, Львів, Одеса) та за кордоном, але поки що залишається малопоширеним у регіонах, зокрема в Сумській області. Тому його запровадження можна вважати перспективним і майже унікальним рішенням для локального ринку.

Зазвичай промоакції проводяться за підтримки спонсорів під час масових подій на території клубу – наприклад, змагань, показових виступів, фестивалів або святкових шоу-програм. Саме в такі моменти клуб відвідує велика кількість глядачів, і це створює ідеальне середовище для брендovаних акцій. Наприклад, компанія, що виробляє спортивне екіпірування, може спонсорувати показові виступи з джигітовки, використовуючи свій логотип у рекламних матеріалах, а

кінь із вершником у брендovanій амуnіції може виступати як «живий білборд».

Окрім цього, кінні клуби можуть пропонувати оренду коней для зйомок реклами. Коні можуть використовуватися у відеороликах для брендів одягу, авто, сільськогосподарської техніки, а також у художніх фільмах, музичних кліпах чи соціальній рекламі (рис. 3.3.). Це дозволяє не лише заробити кошти, але й популяризувати клуб, особливо якщо в кадрі зазначена його назва або геолокація.

Рис. 3.3. Приклад оренди коней для зйомок реклами

Джерело: [8].

З організаційного боку, для розвитку цієї послуги не потрібні значні капіталовкладення. Основне, що потрібно – *якісна реклама в місцевих та національних ЗМІ*, активна присутність у соцмережах, а також співпраця з маркетинговими агенціями та відеопродакшн-студіями. Наприклад, кінний клуб може створити коротке портфоліо з фотографіями і відео своїх тварин, запропонувати перелік доступних порід і вмінь (виступи, дресура, спокійне стояння в кадрі, швидка їзда тощо) – і це вже буде конкурентною пропозицією на ринку рекламних послуг.

Отже, такий напрям як участь у промоакціях і зйомках реклами може стати не лише *додатковим джерелом прибутку*, але й важливою складовою *іміджевої стратегії клубу*, що сприяє розширенню його впізнаваності та клієнтської бази.

4. *Фітнес на конях – це інноваційний напрямок у сфері оздоровчого туризму та дозвілля, що поєднує фізичну активність, психоемоційну розрядку та спілкування з тваринами.* Традиційно фітнесом називають систему вправ, спрямованих на покращення фізичної форми, зменшення ваги та зміцнення загального здоров'я, часто в комбінації з правильно підібраною дієтою. Йога, як і фітнес, також має на меті покращення фізичного і психічного стану людини, зокрема через гнучкість, дихальні практики та медитацію.

За кордоном, зокрема в США, Німеччині та Італії, набирає популярності *йога на конях та кінний фітнес* – це унікальні програми, де вправи виконуються безпосередньо на коні, який рухається повільно по колу під наглядом інструктора. Подібні заняття поєднують баланс, стабільність корпусу, глибоку роботу м'язів і розвиток концентрації. Видано численні посібники, відеоуроки та навіть спеціалізовані методики, де докладно описані комплекси вправ для різного рівня підготовки (рис. 3.4.).

В Україні подібна практика ще тільки починає формуватись, і саме тому її впровадження у кінних клубах Сумської області може стати *перспективним напрямом з високим рівнем інноваційності*. Для реалізації цієї послуги насамперед необхідно підібрати спокійних і добре навчених коней, які впевнено йдуть по корді (рухаються по колу на довгій повідці), не збуджуються та не відволікаються. Зазвичай для таких вправ використовують гурту (тип амуніції, що фіксує посадку вершника, не перешкоджаючи його рухам).

У клубах *II категорії (середнього рівня)* заняття доцільно проводити індивідуально, адаптуючи програму до кожного клієнта: наприклад, вправи на розтягування, балансування, глибоку роботу м'язів спини та пресу. У клубах *I категорії (високого рівня)*, за наявності або створення спеціального круглого манежу типу "бочка", можна відкривати групові заняття з кінного фітнесу. В такому випадку кілька коней рухатимуться по колу під контролем одного

тренера, а клієнти виконуватимуть вправи, не відволікаючись на управління твариною.

Рис. 3.4. Приклад фітнесу на конях

Джерело: [8].

Перевагою таких тренувань є не тільки *високе фізичне навантаження*, а й *психологічна розрядка*, яку забезпечує спілкування з конем. Крім того, новизна формату викликає великий інтерес у клієнтів, особливо серед мешканців великих міст, які шукають нетипові фітнес-програми з елементами природи та терапії.

Запровадження кінного фітнесу дозволить кінному клубу не лише *розширити спектр послуг*, а й *привабити нову цільову аудиторію* – людей, які шукають не традиційні спортивні зали, а комплексний підхід до здоров'я через рух, природу та живе спілкування.

5. *Іпотерапія, як спеціалізований метод реабілітації та психоемоційного відновлення за допомогою верхової їзди*. На відміну від звичайного кінного туризму чи спортивної верхової їзди, іпотерапія передбачає *цілеспрямований лікувальний ефект*, особливо для людей з фізичними або психічними

порушеннями. Основою методу є унікальні рухи коня, які імітують ходу людини, сприяючи гармонізації роботи опорно-рухового апарату, покращенню координації, м'язового тону та психічного стану.

У багатьох країнах світу, таких як Німеччина, США, Польща, Чехія, іпотерапія є визнаним і широко застосовуваним методом реабілітації, що активно підтримується як медичними установами, так і страхуванням. В Україні ця послуга ще не набула системного поширення, однак інтерес до неї стрімко зростає, особливо серед батьків дітей з ДЦП, аутизмом, синдромом дефіциту уваги, а також військових, які відновлюються після травм (рис. 3.5.).

Рис. 3.5. Приклад іпотерапії для військових

Джерело: [8].

Для впровадження іпотерапії у кінному клубі Сумської області необхідно підготувати *спеціальних коней* – спокійних, витривалих, з рівною ходою. Найбільш придатними породами вважаються гафлінгери, фризи, деякі місцеві

спокійні типи української верхової породи. Обов'язковою умовою є присутність кваліфікованого *інструктора-іпотерапевта*, який має медичну або реабілітаційну освіту, а також досвід роботи з людьми з особливими потребами.

Заняття можуть проводитися як *індивідуально*, так і в *невеликих терапевтичних групах* – залежно від потреб клієнтів та специфіки діагнозів. У клубах II категорії така послуга може бути доступною декілька разів на тиждень для обмеженого кола клієнтів. У клубах I категорії можливе *створення постійного реабілітаційного центру*, що співпрацює з лікарнями, школами-інтернатами та соціальними службами.

Іпотерapia має позитивний іміджевий потенціал. Її розвиток дозволяє кінному клубу позиціонувати себе не тільки як туристичну чи спортивну установу, а як соціально важливий центр допомоги та підтримки. Крім того, участь у соціальних проєктах, залучення благодійних фондів чи державного фінансування – це *додаткові можливості для розширення послуги та її сталого функціонування*.

Іпотерapia – це не просто модний напрям, а реальна потреба суспільства. Її впровадження в кінному клубі є свідченням високої соціальної відповідальності, а також розумного та далекоглядного підходу до розвитку кінного туризму як багатофункціональної сфери.

Отже, розвиток кінного туризму в Сумській області потребує впровадження інноваційних та різнопланових послуг, які б відповідали сучасним запитам споживачів. Серед перспективних напрямів – організація кінних вистав, театралізованих шоу, фітнесу на конях, іпотерапії, участі у рекламних кампаніях та інших нестандартних форматів взаємодії з клієнтами. Комплексний підхід дозволить підвищити привабливість кінних клубів, розширити їх цільову аудиторію та сприяти загальному розвитку рекреаційної галузі регіону.

ВИСНОВКИ

1. Розглянувши основні поняття та історичні етапи розвитку кінного туризму України ми дійшли до висновку, що кінний туризм є унікальною формою активного дозвілля, яка гармонійно поєднує в собі елементи спортивного, оздоровчого, пригодницького, екологічного та культурно-пізнавального туризму. Його універсальність полягає у відкритості до широкої аудиторії, незалежно від віку, фізичної підготовки чи туристичного досвіду, що робить цей вид подорожей надзвичайно доступним і популярним. Як форма сучасного рекреаційного простору, кінний туризм має високий потенціал для подальшого наукового вивчення, практичного впровадження та інтеграції в національну туристичну інфраструктуру. Історія кінного туризму в Україні має глибоке коріння та демонструє послідовний розвиток від традиційного використання коней у господарстві й військовій справі до формування самостійного виду туристичної діяльності. З другої половини ХХ століття кінний туризм поступово трансформувався в популярну форму активного відпочинку. Сьогодні кінний туризм – це не лише подорож верхи, а й спосіб долучення до природи, історії та культури країни. Завдяки розвиненій інфраструктурі та зростаючому попиту, цей вид туризму має значні перспективи подальшого розвитку. Він поєднує оздоровчий, пізнавальний та естетичний аспекти, що робить його привабливим для широкої аудиторії як в Україні, так і за її межами.

2. Проаналізувавши особливості організації та функціонування кінного туризму в нашій державі взагалі, та у Сумській області зокрема, ми дійшли до висновку, що організація кінного туризму передбачає комплексний підхід: крім логістики маршруту, важливими є підготовка тварин, забезпечення побутових умов для туристів, наявність спеціального спорядження, а також ефективна інформаційна підтримка через сучасні канали комунікації. Це дозволяє забезпечити якісний сервіс і високий рівень безпеки учасників подорожей. Україна має значний потенціал для розвитку цієї сфери завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, географічному положенню, багатому культурному спадку та розвиненій транспортній мережі. Разом з тим, галузь

стикається з певними викликами, зокрема з високими витратами на утримання коней і потребою у фаховому персоналі, що вимагає впровадження ефективних управлінських рішень. Організаційно-технологічна діяльність кінно-спортивних дозвіллевих клубів (КСДК) у Сумській області є багатофункціональною та охоплює широкий спектр послуг – від навчання верховій їзді до іпотерапії й туристичних маршрутів. Основні підрозділи клубів забезпечують цілісний цикл обслуговування, включаючи адміністративну, інструкторську, зоотехнічну та сервісну діяльність. Матеріально-технічна база КСДК сучасна й технологічно розвинена, що дозволяє клубам ефективно працювати навіть у сезонні періоди зниження попиту. Клуби в місті та за його межами мають різну спеціалізацію: міські орієнтовані на комфорт і урбаністичні потреби, а сільські – на туризм і екологічний відпочинок. Загалом, кінно-спортивна індустрія в регіоні динамічно розвивається, розширюючи спектр послуг і залучаючи різні групи споживачів – від новачків до професійних спортсменів.

3. Нами було розроблено та запропоновано низку практичних заходів, спрямованих на активізацію кінного туризму в Сумській області. Кожен із них має потенціал для підвищення конкурентоспроможності кінних клубів, розширення спектру їх послуг та залучення нових клієнтів. Зокрема, проведення кінних циркових і театралізованих вистав сприяє формуванню унікального культурно-дозвіллевого простору. Участь клубів у промоакціях та рекламних зйомках відкриває нові джерела доходу та розширює впізнаваність бренду. Фітнес на конях і йога з використанням коней відповідають сучасним тенденціям здорового способу життя та можуть привабити молодь і жінок. Іпотерапія має велике соціальне значення та дозволяє реалізувати реабілітаційні програми для людей з особливими потребами. Успішна реалізація цих ініціатив потребує чіткої організації, інвестицій в інфраструктуру та співпраці з місцевими громадами й установами. Таким чином, запропоновані заходи здатні не лише покращити якість туристичних послуг у регіоні, а й зробити кінний туризм вагомим фактором соціального та економічного розвитку Сумської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Альохіна С. О. Місце кінного туризму в класифікації туристичних подорожей. Туризм та креативні індустрії: сучасні виклики : зб. наук. Праць. Міжнар. наук.-практ. конф., 15-16.04.2021 р. Дніпро : Біла К. О., 2021. С. 67-69.
2. Беженар В. В. Кінні прогулянки як активний та оздоровчий вид туризму. *Проблеми формування здорового способу життя у молоді*. Зб. матеріалів XV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів, 6-8.10. 2022 р. Одеса, 2022. С. 199-202.
3. Богатирьова Г. А., Головань М. Г., Горіна Г. О., Литвинова-Головань О. П., Снігур К. В., Крижимінська Є. Г. Спеціалізований туризм : навчальний посібник. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2021. 173 с.
4. Богдан Н. М., Писаревський І. М., Погасій С. О. Управління якістю туристських послуг : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 340 с.
5. Габчак Н., Пригара О. Особливості кінного туризму Карпатського регіону. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44429> (дата звернення: 08.02.2025).
6. Ковальчук Н. А., Соколова Г. О. Кінний туризм і особливості його організації. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького. Серія : Сільськогосподарські науки*. 2019. №79. Т. 19. С. 44-47.
7. Колонтай С. М., Чернявська В. А. Кінний туризм як перспективний напрямок соціально-економічного розвитку регіону. Матеріали IV Міжн. наук.-практ. конф.: *Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях*, 27-28.05.2021 р. Київ, 2021. С.104-105.
8. Конопльова М. Як підприємець переїхав до села і на ранчо розвиває кінний туризм. #ШОТАМ. URL: <https://shotam.info/yak-pidpriyemets-pereikhav-do-sela-i-na-rancho-rozvyvaie-kinnyu-turyzm-video/> (дата звернення: 12.02.2025).
9. Куди коні, туди й віз: особливості регулювання кінних прогулянок у містах. ZAXID.NET розумний сайт для розумних людей. URL: <https://news.blog.net.ua/2024/09/kudy-koni-tudy-y-viz-osoblyvosti-rehuliuвання-kinnykh-prohulianok-u-mistakh/> (дата звернення: 07.12.2024).

10. Ліскович В. А. Конярство. Використання коней та племінна робота. Біла Церква: б/в, 2018. 51 с.
11. Мальська М. П., Паньків Н. М., Ховалко А. Б. Світовий досвід розвитку туризму : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 243 с.
12. Мельник М., Голод, А. Пригодницький туризм: засади інноваційного розвитку. *Економіка та суспільство*. (2024). №70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-91> (дата звернення 12.11.2024).
13. Подорожі верхи (кінний туризм). Блог про подорожі та туризм. URL: https://ozi.pp.ua/podorozhi-verhi-kinnij-turizm_14060/ (дата звернення: 06.02.2025).
14. Проблеми та перспективи розвитку кінного туризму. URL: <https://www.academia.edu/35134566> (дата звернення: 07.02.2025).
15. Река В. О., Коваленко О. В. Кінний туризм, як пріоритетний та перспективний напрямок розвитку туризму в Україні. *Туризм. Географія. Екологія: інновації, освіта, бізнес* : матер. II Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., 20-21 березня 2025 р., м. Житомир. Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025. С. 50-52.
16. Река В. О. Перспективні послуги туристського конярства Сумщини. *Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації*. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Черкаси, 20.02.2025 року / за заг. ред. С. М. Домбровської. Черкаси : НУЦЗ України, 2025. С. 73-75.
17. Река В. О. Тенденції та перспективи розвитку кінного туризму в Україні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів і аспірантів, присвяченої Міжнародному дню студента, 18-22.11.2024 р. Суми, 2024. С. 144.
18. Река В. О. Особливості розвитку кінного туризму в Україні у військовий час. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ, 14-18 квітня 2025 р. Суми, 2025. С. 126.
19. Стецюк О. Розвиток інфраструктури кінного туризму в Україні. *Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності*. 2020. №1. С. 282-285.
20. Торяник В. М., Джинджоян В. В. Безпека туризму : навчальний

посібник. Дніпро : ВНПЗ «ДГУ», 2018. 284 с.

21. Хрустовська А. В. Кінний туризм як один із напрямів активного відпочинку. *Минуле, сучасне, майбутнє*. Збірник наукових робіт за підсумками наукової конференції студентів ФМЕ ОНЕУ. Вип. 4. Одеса: Атлант, 2020. С. 230.

22. Чорненька Н. В. Безпека туризму : навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 188 с.

23. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму. Київ : Знання, 2018. 334 с.

24. Шмаренкова Н. Класифікація видів кінноспортивних клубів: підходи та характеристики. *Молодь та олімпійський рух* : збірник тез доповідей XIV Міжнародної конференції молодих вчених, 19.05.2021 року. Київ, 2021. С. 51-52.

25. Buczek-Kowalik M., Klamár K., Kozoň J. Equestrian Tourism as an Offer of Rural Tourism – Itudy on the Selected Examples From Podkarpackie Province and Prešov Province. *European Journal of Service Management*. 2018. Vol. 23. 5-12.

26. Cioban G.-L., Coca M. Equestrian Tourism. *«Ovidius» University Annals. Economic Sciences Series*. 2021. Volume XXI, Issue 1 /2021. URL: <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/2021/Section%203/11.pdf> (дата звернення: 16.02.2025).

27. Equestrian Tourism. The website Ampascachi. URL: <https://ampascachi.com/en/horseback-riding-vacations/what-is-it.php> (дата звернення: 16.02.2025).

28. Equestrian Tourism and Biodiversity: Impacts and Benefits. The website Horse Show Jumping. URL: <https://www.horseshowjumping.tv/en/equestrian-tourism-and-biodiversity-impacts-and-benefits/> (дата звернення: 16.02.2025).

29. Ghada M., & Farahat. The importance of applying equestrian tourism to develop sport tourism industry in Egypt. *JAAUTH*. 2022. 23 (2), 290-301. URL: https://jaauth.journals.ekb.eg/article_292368_2eda2928d15103b2376b11b762c04cb8.pdf (дата звернення: 19.02.2025).

30. Mueke V. The Impacts and Sustainability of Equestrian Tourism. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/388412895_The_Impacts_and_Sustainability_of_Equestrian_Tourism (дата звернення: 19.02.2025).

ДОДАТКИ

Апробація результатів дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ТА АСПІРАНТІВ, ПРИСВЯЧЕНОЇ
МІЖНАРОДНОМУ ДНЮ СТУДЕНТА**

(18-22 листопада 2024 р., м. Суми)

Рекомендовано до друку науково-координаційною радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 4 від 22.11.2024 р.)

Редакційна рада:

Коваленко І.М., д.б.н., професор
Данько Ю.І., д.е.н., професор
Ярощук Р.А., к.с.-г.н., доцент

Редакційна колегія:

Бричко А.М., к.е.н., доцент
Думанчук М.Ю., к.т.н., доцент
Кисельов О.Б., к.с.-г.н., доцент
Масик І.М., к.с.-г.н., доцент
Михайліченко М.А., к.і.н., доцент
Срібняк Н.М., к.т.н., доцент
Степанова Т.М., к.т.н., доцент
Шкромада О.І., д.вет.н., професор

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів і аспірантів, присвяченої Міжнародному дню студента – (18-22 листопада 2024 р.). – Суми, 2024. – 557 с.

У збірку увійшли тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції студентів і аспірантів, присвяченої Міжнародному дню студента.
Для викладачів, студентів, аспірантів.

© Сумський національний
аграрний університет, 2024

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Река В. О., студ. 4 курсу ФАТП
 Науковий керівник: доц. О. В. Коваленко
 Сумський НАУ

Кінний туризм – міжнародний вид спорту та активного відпочинку, що включає в себе кінні походи, в яких туристи переміщуються верхи або в екіпажах, а спорядження та харчування транспортується також на конях, екіпажах або з допомогою супроводжуючого транспорту. Кінний туризм є різновидом зеленого сільського туризму [1].

Кінний туризм в Україні демонструє стійкий розвиток, поєднуючи в собі привабливість природи, історичні аспекти та активний відпочинок. Цей вид туризму має значний потенціал для розвитку, особливо з огляду на природні багатства України, різноманітність ландшафтів та історичну спадщину. Сучасні тенденції характеризуються зростанням інтересу до екологічного та активного відпочинку. Кінні прогулянки та походи сприймаються як можливість відірватися від міської суєти, насолодитися природою та отримати незабутні враження. Особливо популярними стають тематичні маршрути, пов'язані з історичними подіями, культурними традиціями та природними пам'ятками (рис.1).

Рис. 1 Прогулянка на конях

Перспективи розвитку кінного туризму в Україні досить широкі. Завдяки сприятливим кліматичним умовам, різноманітності ландшафтів (від рівнин до гір) та наявності історико-культурних пам'яток, наша країна має всі передумови для створення унікальних туристичних маршрутів. Розвиток кінного туризму сприятиме [2]:

- зростанню туристичного потоку: кінні тури приваблюють як вітчизняних, так і іноземних туристів, що сприяє розвитку туристичної інфраструктури та економічному зростанню регіонів;
- створенню нових робочих місць: розвиток кінних клубів, манежів, готелів та інших об'єктів інфраструктури потребує кваліфікованих кадрів;
- збереженню природного та культурного середовища: кінний туризм сприяє популяризації екологічно чистого способу життя та збереженню природних ландшафтів;
- популяризації української культури та традицій: тематичні кінні походи дозволяють туристам познайомитися з історією, культурою та традиціями різних регіонів України.

Для успішного розвитку кінного туризму в Україні необхідно:

1. Створити сприятливі умови для інвестування: розробити державні програми підтримки розвитку кінного туризму, спростити процедури реєстрації та ліцензування кінних клубів.
2. Розвивати інфраструктуру: будувати кінні манежі, прокладати кінні маршрути, створювати комфортні умови для проживання туристів.
3. Підвищувати кваліфікацію фахівців: організувати навчальні курси для інструкторів з верхової їзди, гідів та інших фахівців, які працюють у сфері кінного туризму.
4. Співпрацювати з місцевими громадами: залучати місцеве населення до розвитку кінного туризму, створювати кооперативи та асоціації кінних клубів.

Кінний туризм в Україні має великий потенціал для розвитку і може стати одним з пріоритетних напрямків розвитку туристичної галузі. За умови комплексного підходу та ефективної державної політики, кінний туризм може зробити значний внесок у розвиток економіки України та покращення іміджу країни [3].

Список використаних джерел:

1. Галасюк С. С. Сутність та особливості кінного туризму. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку*. 2022. Вип. 18. С. 64-67.
2. Ковальчук Н. А., Соколова Г. О. Кінний туризм і особливості його організації. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С. З. Жицького*. 2017. №79. С.4-15.
3. Стецюк О. Розвиток інфраструктури кінного туризму в Україні. *Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності*. Харків, 2020. С. 282-285.

Козирь К. А. АНАЛІЗ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ФЕСТИВАЛІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	141
Лесик Л. О. ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОБОТУ МУЗЕЇВ В УКРАЇНІ	142
Міляев А. М. ДЕНДРОПАРК «НЕСКУЧНЕ» ЯК ОБ'ЄКТ ПРИРОДНОГО ПАРКУ ТА ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ	143
Река В. О. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	144
Таран Д. Ю. ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ВОЄННОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	145
Ткаченко Ж. В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	146
Шейкіна П. С. ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ	147

БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Завражська В. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ В УДОСКОНАЛЕННІ МОЛОЧНОГО ПОГОЛІВ'Я	148
Доспехова О. ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ДОВІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКТИВНИХ КОРІВ	149
Кукуруза А. ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ФАКТОРІВ НА ПРОДУКТИВНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ МОЛОКА ДІЙНИХ КОРІВ	150
Гусев С.А. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ І ДОВІЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ КОРІВ	151
Дігін М.В. МЕТОДИ ПОЛІПШЕННЯ ВІДТВОРНОЇ ЗДАТНОСТІ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ БУРОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ	152
Назаренко Н. СУЧАСНІ АСПЕКТИ В ПЛЕМІННІЙ РОБОТІ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВНИХ БАЧЕНЬ В КІНОЛОГІЇ	153
Ковалівська А.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РІЗНИХ СПОСОБІВ КАСТРАЦІЇ НА ВІДГОДІВЕЛЬНІ ТА ЗАБІЙНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ У ТОВ НВП «ГЛОБІНСЬКИЙ СВИНОКОМПЛЕКС»	154
Матвеева Г.О. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОРОДИ СОБАК МІНІАТЮРНА АМЕРИКАНСЬКА ВІВЧАРКА В УКРАЇНІ	155
Пухальська А. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ АДЖИЛІТІ У СВІТІ	156
Суботіна О.О. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СЛУЖБОВИХ ПОРІД СОБАК НА ПРИКЛАДІ ХОВАВАРТА	157
Биченко Є.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДГОДІВЛІ ТА ФОРМУВАННЯ М'ЯСНИХ ЯКОСТЕЙ СВИНЕЙ ЗА РІЗНИХ ТИПІВ РАЦІОНУ	158
Склярченко І. І., Купрієнко С. М. ПОРІВНЯННЯ ЯКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ МОЛОЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ У КОРІВ ВІТЧИЗНЯНИХ МОЛОЧНИХ ПОРІД	159
Прокіпенко М.О. ЗАЛЕЖНІСТЬ ПРОДУКТИВНОСТІ СВИНЕЙ ВІД РІЗНИХ МЕТОДІВ ЇХ РОЗВЕДЕННЯ	160
Резніченко Д. О. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РІЗНИХ ТИПІВ КОРМІВ НА ВІДГОДІВЕЛЬНІ ТА ЗАБІЙНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ	161
Єльцина А.Ю. ПРОБЛЕМА ВІДСУТНОСТІ ВИПРОБУВАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ ВІДБОРУ ПЛЕМІННОГО ПОГОЛІВ'Я МИСЛИВСЬКИХ СОБАК ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	162
Шеремет А.В. ПРОБЛЕМИ СОБАКІВНИЦТВА В СУЧАСНОМУ МІСТІ ТА ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЇ КІНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ НА ЇХ ВИРІШЕННЯ	163
Жукова М.О. МОНИТОРИНГ ВМІСТУ СИРОГО ПРОТЕЇНУ В СОЄВИХ ПРОДУКТАХ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ГОДІВЛІ КУРЕЙ, В УМОВАХ ФГ «НАТОН» СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	164
Надкерничний О.А. ВИРОБНИЦТВО БРОЙЛЕРНИХ КУРЧАТ: ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЇ	165
Острик Г.П. ВИКОРИСТАННЯ НІТРИТУ НАТРИЮ ТА ЙОГО ЗАМІННИКІВ ПРИ ВИГОТОВЛЕННІ ВАРЕНИХ КОВБАС	166
Малікова А.І., Шурипа Б.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ГЕНОТИПУ ЗА ГЕНОМ КАППА-КАЗЕЇНУ НА ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНІ ОЗНАКИ У КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ	167
Новацька А.А. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КРОСБРИДИНГУ У ВІТЧИЗНЯНОМУ МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ	168
Ткаченко Я.В., Гончаренко А.Ю. ПЕРСПЕКТИВИ СЕЛЕКЦІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БУРОЇ ХУДОБИ В УКРАЇНІ	169
Атаманенко В.В. ЗАГРОЗА МІКОТОКСИНІВ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПТИЦІ	170
Бельченко А.С. АДАПТАЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ КОРІВ ДО ТЕМПЕРАТУРНИХ УМОВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	171
Гончар В'ячеслав СТАН ВІТЧИЗНЯНОГО СВИНАРСТВА. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	172
Густайтис Вітаутас ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ТА ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ СОБАК В УМОВАХ ЗООГОТЕЛЮ КІНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ В ЛИТОВСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ	173
Власенко В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПОСТНАТАЛЬНОГО РОСТУ СОБАК РІЗНИХ ПОРІД	174
Ефендієва В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗВУКОВИХ ФОБІЙ У СОБАК В ПЕРІОД ВІЙНИ	175
Купленська О.В. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗРОСТАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ БЕЗПРИТУЛЬНИХ СОБАК В МІСТАХ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	176
Бутенко Р.Ю. ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ВЕЛИКОВАГОВИХ СВИНЕЙ	177

Апробація результатів дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ГДАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ТУРИЗМУ»
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО
ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА»
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ОГІСНКА

III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ»

Продовження додатку 2

УДК 338.48:351

Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Черкаси, 20 лютого 2025 року / за заг. ред. С. М. Домбровської. Черкаси : НУЦЗ України, 2025. 219 с.

Редакційна колегія:

Домбровська С.М. - в.о. проректора з наукової роботи НУЦЗ України, д. держ. упр., професор, Заслужений працівник освіти України (*відповідальний редактор*);

Косолапов О.М. - начальник навчально-наукового інституту управління та безпеки населення НУЦЗ України, к. психол. н.;

Леоненко Н.А. - завідувач кафедри менеджменту навчально-наукового інституту управління та безпеки населення НУЦЗ України, д. держ. упр., професор;

Поступна О.В. - доцент кафедри менеджменту навчально-наукового інституту управління та безпеки населення НУЦЗ України, д. держ. упр., професор;

Тюріна Д.М. - доцент кафедри менеджменту навчально-наукового інституту управління та безпеки населення НУЦЗ України, к. пед. н., доцент;

Семілетов О.С. - старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з дослідження проблем управління у сфері цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту НУЦЗ України, PhD у галузі знань публічне управління та адміністрування (*секретар оргкомітету конференції*)

У матеріалах III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації» висвітленні результати наукових досліджень з актуальних проблем туризмології, туристичної практики, публічного управління та адміністрування в галузі туризму, аналізу соціально-економічних аспектів функціонування туристичного бізнесу як важливої складової світового господарства, визначення та обґрунтування перспективних напрямків інноваційного розвитку туристичної індустрії.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, теоретиків і практиків туристичного бізнесу, представників влади, працівників мас-медіа та ін.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

© Національний університет цивільного захисту України, 2025 р.

КОЗИРА Ігор	
Вплив повномасштабної агресії РФ на стан розвитку туризму в Україні, її національну та цивільну безпеку.....	42
КОЛІСНИЧЕНКО Наталя	
Концепція «кластер турист»: цілі, архетипи, сегменти, показники ефективності.....	46
КОРЕЦЬ Вероніка	
Зовнішньополітичний курс та правові основи розвитку туризму в Чеській Республіці.....	48
КОТЕНКО Ігор	
Формування екологічно-чистого туризму в Україні.....	50
КРЮКОВ Олексій, ШЕВЧУК Сергій	
Вплив екологічних факторів на публічне управління у сфері національної безпеки.....	52
ЛИТВИНОВ Андрій	
Типологізація соціального кластеру.....	54
ЛІСОВИЙ Віталій	
Зміст, специфічні риси і базові функції менеджменту туристичних дестинацій.....	57
МАЗУР Олександр	
Ключові засади регіонального розвитку готельного господарства в Україні	60
МАРУСЕЙ Тетяна	
Сталий розвиток туристичної галузі в Україні в умовах сьогодення.....	61
МЕРЧАНСЬКИЙ Володимир	
Вплив розвитку туризму на стан навколишнього природного середовища.....	64
ПЕЛИПЕНКО Олег	
Реформування податкової системи як механізм впливу на розвиток туристичної галузі в Україні.....	66
ПОСТУПНА Олена	
Громадська спілка «Національна туристична організація України» як особлива інституційна форма державно-приватного партнерства в туризмі.....	68
ПОСТУПНА Олена, БУРМА Андрій	
Історичні аспекти розвитку медичного туризму.....	71
РЕКА Вікторія	
Перспективні послуги туристського конярства Сумщини.....	73
СЄМІЛЕТОВ Олександр	
Психологічна реабілітація через рекреаційні програми: роль туризму в підтримці населення під час та після війни.....	75
СКЛЯРОВА Анастасія	
Основні аспекти розвитку круїзного туризму	77

3. Вчені знайшли пандуси в Давньогрецькому святилищі. Дзеркало тижня. 21 липня 2020 р. URL : <https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/vcheni-znajshli-pandusi-v-davnohretskomu-sv-jatilishche.html>.
4. Medical Tourism Patient Survey. MedicalTourism.com. URL : <https://www.medicaltourism.com/>.
5. Stryzhak O., Akhmedova O., Postupna O., Shchepanskiy E., Tiurina D. National Brand, Tourism and Human Development: Analysis of the Relationship and Distribution. Journal of Distribution Science. Korea: Korea Distribution Science Association, 2021. Vol. 19, Is. 12. P. 37-41. URL : <http://koreascience.or.kr/article/JAKO202135154064594.page>.

РЕКА Вікторія, здобувачка вищої освіти, 4 курс

Науковий керівник: **КОВАЛЕНКО Олександр**, к.пед.н., доцент

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

ПЕРСПЕКТИВНІ ПОСЛУГИ ТУРИСТСЬКОГО КОНЯРСТВА СУМЩИНИ

Постановка проблеми. Сьогодні кіннозаводство втрачає популярність через збитковість виробництва, що призвело до закриття багатьох кінних заводів у країні. У зв'язку з цим виникла потреба у пошуку альтернативних способів використання коней – дозвіллеве конярство: кінний спорт та кінний туризм. Рентабельність кінних клубів одна з найвищих, кінний туризм із кожним днем завойовує все більше шанувальників, кількість прихильників та любителів кінних прогулянок збільшується, зростає кількість людей, закоханих у коней та у кінний бізнес. Кінний туризм та кінний спорт стали чудовим засобом фізичного розвитку та вдосконалення людини, засобом розваги та спортивних досягнень у класичних та нетрадиційних видах кінного спорту. Саме тому по всій країні з кожним роком виникають нові кінноспортивні клуби та комплекси, кінно-туристичні та клуби любителів коней, різні школи верхової їзди та поні-клуби з великою різноманітністю послуг. Сотні людей почали придбання спортивних, скакових та прогулянкових коней у особисте володіння. Деякі з приватних шкіл стали включати верхову їзду та елементи кінного туризму до своїх програм.

Виклад основного матеріалу. Кінний туризм є одним із напрямків активного відпочинку. У свою чергу, він має ряд спільних рис з екологічним туризмом, оскільки часто передбачає відмову від культури комфорту, використання дружнього до природи транспорту. Таким чином, кінний туризм – це природно-орієнтований вид туризму, який визначає освоєння природного та культурного ландшафту в рамках організації туристично-рекреаційного простору [1].

Основними послугами туристських кінних клубів та кінноспортивних шкіл є навчання верхової їзди та прогулянки на конях. Ними проводяться індивідуальні та групові заняття, пропонуються послуги катання у загородженому майданчику для дітей та недосвідчених вершників або виїзд на природу у супроводі інструктора. На додаток у деяких туристських кінних клубах організуються фото-сесії, романтичні кінні прогулянки для двох із пікніком на природі або вечерею у кафе. Для груп відвідувачів проводяться екскурсії територією кінного клубу з катанням на конях у підводі. Додатково організуються тематичні екскурсії із проведенням ігрових чи святкових програм [2].

Після закриття у Сумській області декількох приватних кінних баз у регіоні особливо актуальною стала проблема утримання коней. Тому на сьогоднішній день на Сумщині існує стійкий попит на послугу нагляду за кіньми приватних коневласників. Для них надаються такі послуги: повний пансіон (повністю оплачуваний догляд за конем, при необхідності додатково оплачуються послуги ветеринара, коваля, тренера-берейтора) та оренда денника (догляд за конем частково або повністю здійснюється самим власником, або клубом, але компенсацію за право використовувати коня у своїх послугах).

Не тільки якість послуг, але й більша їхня різноманітність може зробити туристській кінний клуб привабливішим для клієнтів. Для розвитку туристського конярства Сумського регіону нами запропоновано перспективні послуги, які популярні у кінних клубах інших регіонів.

Кінний цирк та кінний театр. Кінний цирк – найстаріший вид циркового мистецтва, в якому більшість номерів пов'язані із показом дресированих коней та наїзництва. Кінно-циркове представлення включає дресування на волі, вищу школу верхової їзди, вольтижування, джигітовку, всі види акробатики, танців, балансування на коні, мімічні сцени, комічні сценки за участю коней, пантоміми, в які включаються епізоди із конями. Кінний театр поєднує у собі драматичне, циркове, хореографічне, спортивне мистецтво.

У туристських кінних клубах II категорії кінно-циркові та театральні вистави можуть проводитися серед спортсменів-початківців та співробітників клубу як показові виступи, святкові шоу-програми або змагання. Учасники таких виступів щиро захоплюються творчим процесом, демонструючи свої навички верхової їзди. Змагання у формі циркових уявлень підстьобнуть їх працювати над собою і прагнути більшого, а також послужать додатковою рекламою клубу, так як зацікавлять глядачів та залучать нових клієнтів.

Уявлення можуть бути яскравішими та прибутковішими, якщо проводити їх у манежі, обладнаному глядацькими трибунами, що цілком можуть собі дозволити кінні клуби I категорії. Учасниками вистав можуть бути не лише співробітники кінного клубу та спортсмени, а й приватні коневласники, а також інші кінні клуби та школи [2].

Участь у акціях і зйомці рекламних роликів є одним з найцікавіших джерел доходу. Послуга є яскравою та незвичайною для Сумського регіону, але вже має успіх у деяких великих містах. Здебільшого промоакції проводяться спонсорами під час змагань, показових виступів, шоу-програм, коли на території клубу є велика кількість відвідувачів. Кінні клуби можуть також пропонувати коней в оренду для зйомок рекламних роликів фірм і тому подібне. Для розвитку цієї послуги потрібна лише додаткова реклама у засобах масової інформації.

Фітнес на конях. Фітнес – це оздоровчий підхід, який допомагає коригувати форму тіла й вагу, забезпечуючи тривалий ефект. Він поєднує фізичні вправи з грамотно складеною дієтою. Поліпшення фізичного здоров'я є кінцевою метою практики йоги. Обидві ці послуги мають великий попит у нашій державі останнім часом [3].

За кордоном фітнес та йогу з успіхом проводять на конях, розроблено системи вправ, надруковано безліч спеціальної літератури. У нашій країні ця послуга ще не набула поширення. Для розвитку послуги потрібно розробити комплекс спеціальних вправ і використовувати в ній спокійних, навчених до руху на корді коней. З екіпірування найкраще використовувати гурту. У дозвільних кінних клубах II категорії заняття проводитимуться індивідуально. У кінних клубах I категорії за наявності або обладнання на території круглого манежу – «бочки» – можна буде відкрити фітнес-групу. Декілька коней будуть

спокійно рухатися під керівництвом одного тренера, при цьому клієнтам не потрібно відволікатися на управління тваринами і можна сконцентруватися на вправах.

Висновки. Підсумовуючи усе зазначене вище можна зробити наступні висновки про те, що для більшої привабливості туристських кінних клубів Сумщини нами запропоновані нові перспективні послуги, які користуються популярністю в багатьох інших регіонах України та за кордоном: показові виступи у формі кінно-циркових та театральних вистав, участь у акціях, заняття фітнесом та йогою на конях.

Література

1. Колонтай С. М., Чернявська В. А. Кінний туризм як перспективний напрямок соціально-економічного розвитку регіону. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях, 27-28-травня 2021 р. Маріуполь-Київ : ПП Халіков Р. Р., 2021. С.104-105.
2. Шмаренкова Н. Класифікація видів кінноспортивних клубів: підходи та характеристики. Молодь та олімпійський рух : збірник тез доповідей XIV Міжнародної конференції молодих вчених, 19 травня 2021 року. Київ, 2021. С. 51-52.
3. Стецюк О. Розвиток інфраструктури кінного туризму в Україні. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності. 2020. №1. С. 282-285.

СЕМІЛЕТОВ Олександр, PhD, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з дослідження проблем управління у сфері цивільного захисту ННІ цивільного захисту

Національний університет цивільного захисту України, м. Черкаси

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЧЕРЕЗ РЕКРЕАЦІЙНІ ПРОГРАМИ: РОЛЬ ТУРИЗМУ В ПІДТРИМЦІ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ВІЙНИ

Постановка проблеми. Війна завжди є важким випробуванням для психічного та фізичного здоров'я населення. Вона спричиняє глибокі масові психологічні травми, а саме вплив: втрати, стресу, динамічний розвиток воєнних дій а також соціальна дезорієнтація. Всі ці умови суттєво впливають та відіграють важливу роль, зокрема туризм, як за сіб психологічної реабілітації та підтримки постраждалих. Слід розглядати Туристичні програми, які фокусуються на відновленні здоров'я та їх інтеграція в соціумі, дозволяє сприяти психоемоційному оздоровленню громадян та збільшення комфортності життя населення, так і пост конфліктних впливів.

Виклад основного матеріалу. Під час війни населення стикається з різними фізичними та психологічними травмами, що включають посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), посилену тривожність, депресію, дискомфорт та ізоляцію. Крім того, вимушені переселенці, змушені залишати свої домівки, часто відчувають глибоку втрату та розгубленість. Слід зауважити що ще до початку повномасштабного вторгнення Росії багато Українців мало низку психологічних проблем, таких як післявоєнний синдром, синдром втрати та травми покинутості. Зауважимо що рекреаційні програми, зокрема туризм і

Апробація результатів дослідження

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Національна спілка краєзнавців України
Українське географічне товариство
Асоціації готельних об'єднань та готелів міст України
Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні
КУ «Житомирський обласний туристично інформаційний центр»
Житомирської обласної Ради
Управління культури Житомирської міської Ради
Зеленогурський університет в Зелена Гура
Університет Туризму і Екології в Сухій Бескидській
Університет економіки в Бідгощі

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТУРИЗМ. ГЕОГРАФІЯ. ЕКОЛОГІЯ: ІННОВАЦІЇ, ОСВІТА, БІЗНЕС»

20-21 березня 2025 року, Житомир

Житомир 2025

УДК 338.48:91:504
Т 90

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Рецензенти:

Тетяна ШВЕЦЬ – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємства та туризму Поліського національного університету.

Олександр КРАТЮК – кандидат біологічних наук, професор кафедри лісового господарства та садово-паркового господарства Поліського національного.

Іван КОСТАЩУК – завідувач кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктора географічних наук, професор.

Т 90 Туризм. Географія. Екологія: інновації, освіта, бізнес : матер. II Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (20-21 березня 2025 р., м. Житомир). – Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025. 244 с.

У збірнику представлені наукові нароби викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків туристичного бізнесу, фахівців у сфері екології та освіти, які присвячені теоретичним та прикладним питанням туризму і гостинності, географії, екології, обговоренню проблем соціально-економічного розвитку регіонів, розвитку географічної освіти, екологічним проблемам повоєнного відновлення України.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на літературні джерела та інші відомості, а також дотримання загальноприйнятих принципів академічної етики відповідають автори публікацій.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

©Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

ЗМІСТ

НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ

1. Інна Нестерчук, Олександр Степанюк. Безпека в туристичному обслуговуванні.....	9
2. Інна Нестерчук, Юлія Левандовська. Використання аквальної території в туризмі новоборівської громади.....	13
3. Андрійчук Тамара, Аліна Бачинська. Використання інтерактивних панелей в освіті: аналіз впливу на задоволеність здобувачів освіти через опитування.....	16
4. Олександр Коваленко, Жанна Ткаченко. Вплив війни на туристичну діяльність регіону.....	20
5. Наталя Бабко. Готельно-ресторанний бізнес у системі національних пріоритетів Економічного зростання.....	23
6. Алла Ковальова. Диверсифікація туристичного продукту як національний пріоритет: стратегія відродження туристичної галузі України після війни.....	27
7. Ганна Зюкова, Викторія Пацок. Дитячі розважальні центри як складова індустрії дозвілля кривого рогу.....	30
8. Інна Нестерчук, Катерина Михайлова. Перспективи розвитку ділового туризму.....	33
9. Леся Сташенко, Ірина Савченко. Досвід українських готелів у впровадженні міжнародних екологічних стандартів.....	36
10. Олександр Кондратюк, Лариса Єпик. Екологічний туризм в Україні: перспективи повоєнного відродження.....	39
11. Сергій Жиликов. «Індекс вареників» як інноваційний інструмент для досягнення конкурентоспроможності та залучення іноземних туристів до подорожей в Україну.....	42
12. Лідія Дяченко, Любомира Садула. Інноваційні рішення в туризмі: освітні аспекти.....	44
13. Артем Жерьобкін, Лариса Єпик. Інтелектуальні інформаційні системи в сфері туризму.....	47
14. Вікторія Река, Олександр Коваленко. Кінний туризм, як пріоритетний та перспективний напрямок розвитку туризму в Україні.....	50
15. Аліна Абдулаєва, Валентина Тарасова. Коростенський парк як об'єкт туризму та рекреації.....	53
16. Вікторія Растабарова, Валентина Тарасова. Національний музей космонавтики ім. С. П. Корольова: інновації в екскурсійних турах.....	56
17. Олена Овдіюк. Особливості підприємницького ризику туристичної індустрії.....	58
18. Зоряна Герасимів. Перспективи розвитку туризму в тернопільській області.....	61
19. Сергій Оюрамець, Лариса Єпик. Перспективи розвитку туристичного бізнесу в	

УДК 796.5:338.48

КІННИЙ ТУРИЗМ, ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ТА ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Вікторія РЕКА

студентка 4 курсу спеціальності 242 «Туризм»

Сумський національний аграрний університет (Україна);

Олександр КОВАЛЕНКО

кандидат педагогічних наук,

доцент, завідувач кафедри туризму

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Актуальність розвитку кінного туризму в Україні зумовлена зростаючим інтересом до активного відпочинку на природі, унікальним туристичним потенціалом країни та необхідністю диверсифікації туристичного продукту.

Кінний туризм в Україні є достатньо перспективним напрямком у розвитку туризму та рекреації. Україна має багату історію та традиції, пов'язані з кіньми, а також різноманітні природні ландшафти, що робить її ідеальним місцем для розвитку кінного туризму. Цей вид туризму може стати не тільки джерелом доходу для місцевих громад, але й сприяти збереженню культурної спадщини та популяризації здорового способу життя. Розвиток кінного туризму також сприятиме створенню нових робочих місць та залученню інвестицій у туристичну інфраструктуру країни.

Метою нашої роботи є обґрунтування пріоритетності та перспективності кінного туризму для розвитку туристичної галузі України.

Кінний туризм поєднує в собі фізичну активність, відпочинок на природі та можливість ознайомлення з культурою та традиціями різних регіонів України. Розглянемо більш детально сутність, види та особливості кінного туризму. Це вид активного туризму, який передбачає подорожі на конях по спеціально розроблених туристичних маршрутах. Даний вид туризму може бути різноманітним за тривалістю, складністю та форматом [1].

Основні види кінного туризму:

1. Багатоденні кінні походи: передбачають подорож на конях протягом кількох днів з ночівлею в наметах або спеціально облаштованих місцях.
2. Одноденні кінні прогулянки: користуються популярністю серед туристів, які хочуть отримати швидкий та цікавий досвід спілкування з кіньми та природою.
3. Кінні прогулянки з елементами ознайомлення з культурою та традиціями регіону: передбачають відвідування історичних місць, музеїв, участь у народних гуляннях тощо.
4. Зимові кінні тури: пропонують унікальну можливість насолодитися зимовою природою, покататися на саних, взяти участь у зимових забавах [2].

До особливостей кінного туризму можна навести його унікальність, а саме те, що кінний туризм дає можливість відчувати себе частиною природи, отримати незабутні враження від спілкування з кіньми. Також особливістю даного виду туризму є фізичне та психологічне здоров'я людини, адже саме кінні прогулянки сприяють зміцненню м'язів, покращенню координації рухів, зняттю стресу та

емоційного напруження. І ще однією особливістю кінного туризму може бути екологічна складова, тому що кінний туризм є екологічно чистим видом туризму, який не завдає шкоди навколишньому середовищу.

Перевагами розвитку кінного туризму в Україні можна вважати такі як [3]:

- природно-рекреаційний потенціал, бо наша країна має значний природний потенціал для розвитку кінного туризму. Різноманітні ландшафти – від гірських Карпат до безкрайніх степів – створюють сприятливі умови для організації кінних маршрутів різної складності;

- культурно-історична спадщина, тому що Україна має багату історію та культуру, що робить її особливо цікавою для туристів. Кінний туризм може бути чудовим способом ознайомлення з історичними пам'ятками, традиціями та звичаями різних регіонів країни;

- соціально-економічне значення, яке полягає у тому, що розвиток кінного туризму сприяє створенню нових робочих місць, особливо в сільській місцевості, розвитку інфраструктури, залученню інвестицій та збільшенню туристичного потоку у різноманітні регіони нашої чарівної країни;

- позитивний імідж України, який завдяки кінному туризму може стати однією з візитівок України на міжнародній арені, сприяти формуванню позитивного іміджу країни як туристично привабливого напрямку у міжнародному туристичному бізнесі;

- оздоровчий ефект у тому, що кінні прогулянки позитивно впливають на фізичне та психологічне здоров'я людини, адже вони сприяють покращенню фізичного стану завдяки залученню до роботи майже всіх груп м'язів, зміцненню серцево-судинної системи та нормалізації обміну речовин. Крім того, спілкування з кінними та перебування на природі позитивно впливає на психоемоційний стан, зменшуючи рівень стресу та сприяючи емоційному відновленню. Верховна їзда також покращує координацію рухів, поставу та загальне самопочуття;

- екологічна безпека, оскільки кінний туризм передбачає мінімальне втручання в природне середовище та не спричиняє значного забруднення. Кінні прогулянки зазвичай проходять мальовничими природними маршрутами, що сприяє збереженню біорізноманіття та ландшафтів.

У процесі наших досліджень нами було визначено та сформульовано проблеми та шляхи розвитку кінного туризму в Україні, які полягають у наступному:

По-перше, недостатнє фінансування. Розвиток кінного туризму потребує значних інвестицій у створення та облаштування кінних маршрутів, придбання коней, будівництво інфраструктури (конюшні, готелі, місця відпочинку), підготовку інструкторів та іншого персоналу.

По-друге, відсутність єдиних стандартів. На сьогоднішній день в Україні відсутні єдині стандарти якості обслуговування, безпеки та екологічної безпеки для кінного туризму.

По-третє, недостатня маркетингова підтримка. Кінний туризм потребує активної маркетингової підтримки як на внутрішньому, так і на міжнародному туристичних ринках.

По-четверте, проблеми з підготовкою кадрів. В Україні існує гостра необхідність у кваліфікованих інструкторах з кінного туризму, коноводах, ветеринарах та іншому персоналі, який володіє необхідними знаннями та навичками.

По-п'яте, розвиток інфраструктури. Для розвитку кінного туризму необхідно створювати та облаштовувати кінні маршрути, будувати конюшні, готелі, місця відпочинку, забезпечувати безпеку туристів на маршрутах.

Нами пропонується декілька практичних рекомендацій, щодо вирішення означених у даній роботі проблем розвитку кінного туризму в Україні. Ми рекомендуємо: розробити та прийняти Державну програму розвитку кінного туризму в Україні, яка б передбачала комплекс заходів з фінансової, маркетингової, кадрової та інфраструктурної підтримки цього напрямку туризму; створити систему сертифікації та стандартизації для кінного туризму, яка б гарантувала якість обслуговування, безпеку туристів та екологічну безпеку; активізувати маркетингову діяльність з метою популяризації кінного туризму в Україні та за її межами, використовувати для цього сучасні інформаційні технології, соціальні мережі, туристичні виставки та ярмарки; створити умови для підготовки кваліфікованих кадрів із кінного туризму, організовувати семінари, тренінги для інструкторів, коноводів, ветеринарів та іншого персоналу; сприяти розвитку інфраструктури кінного туризму, виділяти земельні ділянки під будівництво конюшень, готелів, місць відпочинку, розробляти та облаштовувати кінні маршрути.

Підсумовуюче усе зазначене вище, ми можемо зробити наступні висновки про те, що розвиток кінного туризму в Україні є перспективним та пріоритетним напрямком розвитку туристичної галузі. За умови комплексного підходу, активної підтримки з боку держави, залучення інвестицій та вирішення існуючих проблем, кінний туризм може стати важливим фактором соціально-економічного розвитку країни, сприяти збереженню культурної та природної спадщини, а також популяризувати здоровий спосіб життя та активний відпочинок на природі.

Список використаних джерел:

1. Альохіна С. О. Місце кінного туризму в класифікації туристичних подорожей. Туризм та креативні індустрії: сучасні виклики : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 15–16 квіт. 2021 р. Дніпро : Біла К. О., 2021. С. 67–69.
2. Габчак Н., Пригара О. Особливості кінного туризму Карпатського регіону. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44429> (дата звернення: 08.02.2025).
3. Проблеми та перспективи розвитку кінного туризму. URL: <https://www.academia.edu/35134566> (дата звернення: 07.02.2025).

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сертифікат

Цей документ засвідчує, що

Река Вікторія

взяла участь

У II-й МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТУРИЗМ. ГЕОГРАФІЯ. ЕКОЛОГІЯ: ІННОВАЦІЇ, ОСВІТА,
БІЗНЕС»

20-21 березня 2025 року

Ректор університету

Галана КИРИЧУК

вул. Бердичівська, 40 м. Житомир, Україна, 10008
тел./факс: +380 412 43 14-17 e-mail: zsu@zsu.edu.ua

Апробація результатів дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції
викладачів, аспірантів та студентів
Сумського НАУ

(14-18 квітня 2025 р.)

Продовження додатку 4

УДК 631.4(477.52-25(06))

Рекомендовано до друку науково-координацією радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 9 від 17.04.2025 р.)

Редакційна колегія:

Данько Ю.І., д.е.н., професор
Ярошук Р.А., к.с.-г.н., доцент
Бричко А.М., к.е.н., доцент
Думанчук М.Ю., к.т.н., доцент
Кисельов О.Б., к.с.-г.н., доцент
Масик І.М., к.с.-г.н., доцент
Михайліченко М.А., к.і.н., доцент
Срібняк Н.М., к.т.н., доцент
Степанова Т.М., к.т.н., доцент
Шкромада О.І., д.вет.н., професор

М 34 **Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.). – Суми, 2025. – 467 с.**

У збірку увійшли тези доповідей науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського національного аграрного університету.

Для викладачів, студентів, аспірантів інших навчальних закладів.

Відповідальність за точність наведених фактів, цитат та ін. лягає на авторів опублікованих матеріалів. Передрук матеріалів з дозволу редакції.

Друкується в авторській редакції

© Сумський національний
аграрний університет, 2025

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

Река В. О., студ. 4 курсу ФАтаП
Науковий керівник: доцент О. В. Коваленко
Сумський НАУ

Актуальність дослідження особливостей розвитку кінного туризму в Україні у військовий час зумовлена необхідністю адаптації туристичної галузі до нових реалій. Війна внесла суттєві корективи у всі сфери життя, включаючи туризм, тому важливо проаналізувати, як кінний туризм може функціонувати в таких умовах. Кінний туризм має потенціал стати одним із видів відпочинку, що сприяє психологічному відновленню та реабілітації населення. В умовах обмеженого доступу до традиційних туристичних маршрутів, кінні прогулянки можуть запропонувати альтернативний спосіб відпочинку на природі. Дослідження дозволить виявити можливості для розвитку кінного туризму в безпечних регіонах України. Аналіз особливостей організації кінних турів у воєнний час допоможе розробити рекомендації для туристичних операторів. Це дослідження є актуальним для підтримки економіки сільських регіонів, де кінний туризм може стати джерелом доходу.

Кінний туризм має значний потенціал для психологічного відновлення та реабілітації населення, особливо в умовах воєнного часу. Взаємодія з кіньми сприяє зниженню рівня стресу та тривожності, адже тварини мають заспокійливий вплив на людину. Верховна їзда допомагає відволіктися від негативних думок і переживань, зосередившись на керуванні твариною та навколишній природі. Фізична активність під час кінних прогулянок сприяє виробленню ендорфінів, гормонів щастя, що покращують настрій та загальний емоційний стан. Кінний туризм також може стати формою соціальної реабілітації, сприяючи налагодженню контактів з іншими людьми та подоланню почуття ізоляції.

Кінні прогулянки відкривають унікальну можливість досліджувати природу з іншого ракурсу, відчуваючи єдність з твариною та навколишнім середовищем. На відміну від традиційних піших або велосипедних прогулянок, верхова їзда дозволяє подолати більші відстані та дістатися до важкодоступних місць, де збереглася дика природа. Кінні маршрути часто пролягають через мальовничі ліси, поля, гірські стежки та річкові долини, відкриваючи захоплюючі краєвиди. Вершник має можливість спостерігати за дикими тваринами в їх природному середовищі, насолоджуючись спокоєм та тишею. Крім того, кінні прогулянки сприяють фізичному розвитку, зміцнюючи м'язи та покращуючи координацію рухів. Взаємодія з конем дарує відчуття свободи та пригод, роблячи відпочинок незабутнім та емоційно насиченим.

Організація кінних турів в Україні в умовах воєнного часу вимагає особливої уваги до безпеки та адаптації до змін у регіональній ситуації, а саме:

1. Західні регіони України. Тут, де відносно безпечніше, кінні тури можуть бути більш доступними. Однак, організатори повинні ретельно вибирати маршрути, уникаючи зон, близьких до стратегічних об'єктів або потенційних цілей. Важливо також мати плани евакуації та контакти з місцевими органами влади. В Карпатах, де традиційно розвинений кінний туризм, можливо організувати невеликі групи для прогулянок гірськими маршрутами.

2. Східні та південні регіони України. У цих регіонах, де ведуться активні бойові дії, організація кінних турів практично неможлива. Проте, після закінчення війни, ці регіони матимуть великий потенціал для розвитку кінного туризму, особливо в районах з мальовничою природою.

3. Північні регіони України. Так як північні регіони України зазнали значних руйнувань, та заміновані, то організація кінних турів є небезпечною, та практично неможлива.

4. Центральні регіони України. У центральних регіонах, де ситуація більш стабільна, можна організувати кінні прогулянки в сільській місцевості, знайомлячи туристів з українськими традиціями та культурою. Важливо враховувати обмеження, пов'язані з комендантською годиною та іншими заходами безпеки.

Варто приділяти особливу увагу психологічному стану туристів, пропонуючи їм спокійні та розслаблюючі прогулянки на природі. Розвиток кінного туризму в сільських регіонах України може стати потужним стимулом для їхньої економіки, відкриваючи нові можливості для місцевого населення. Організація кінних турів потребує послуг з розміщення, харчування, супроводу, а також догляду за тваринами, що створює робочі місця для місцевих жителів. Кінні прогулянки приваблюють туристів, які цікавляться природою та сільським способом життя, що сприяє розвитку супутніх послуг, таких як продаж сувенірів, продуктів харчування та ремісничих виробів. Кінний туризм може стати основою для створення мережі еко-ферм та сільських садиб, що спеціалізуються на прийомі туристів, пропонуючи їм унікальний досвід спілкування з тваринами та природою. Це дозволить залучити інвестиції в розвиток інфраструктури сільських регіонів, покращити якість життя місцевого населення та сприяти збереженню культурної спадщини. Крім того, кінний туризм може стати ефективним інструментом для популяризації сільських територій та залучення туристів з інших регіонів України та з-за кордону.

Прокопенко Р. А. ВПЛИВ ГУСТОТИ СІВБИ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	101
Сивак Я. П. ВПЛИВ МІКРОДОБРИВА ТА РЕГУЛЯТОРА РОСТУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТЮТЮНУ	102
Цеділкин А. В., Шайденко П. В. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ ТА КОМПЛЕКСНОГО МІКРОДОБРИВА НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	103
Авершина Д. С. СУЧАСНІ ТУРИСТИЧНІ ТРЕНДИ	104
Алейнова П. Д. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ БОЛГАРІЇ ТА РУМУНІЇ	105
Беримець О. С. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	106
Будьонний В. Ю. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ ..	107
Борт М. Г. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ	108
Ващенко В. Р. НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ	109
Віленський В. О. УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ	110
Войтенко І. О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	111
Гетьман Х. С. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ НІМЕЧЧИНИ ТА ІТАЛІЇ	112
Дрозденко А. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПОЛЬЩІ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЗМІЦНЕННЯ ЇЇ ПОЗИЦІЙ НА СВІТОВОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ	113
Іщенко Ю. Ю. ВІДНОВЛЮВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ	114
Кожушко А. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ШВЕЙЦАРІЇ	115
Коваленко В. І. СТАЛІСТЬ ДОВКІЛЛЯ ЯК СУЧАСНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ТРЕНД	116
Лагуткіна М. В. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ НІДЕРЛАНДІВ ТА ЧЕХІЇ	117
Лесик Л. О. ІНТЕРАКТИВНІ МУЗЕЙНІ ЕКСПОЗИЦІЇ ЯК СУЧАСНИЙ ТРЕНД	118
Лесик Л. О. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	119
Лесик Л. О. ЯПОНСЬКИЙ ПІДХІД РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	120
Марченко Є. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ В СИСТЕМІ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ..	121
Набієва Д. В. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ: СТАН І ПРОБЛЕМИ	122
Оксененко Є. О. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ	123
Пташніченко С. О. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РИМУ	124
Рахмаїл М. О. ГІРСЬКИЙ ТУРИЗМ В КАРПАТАХ	125
Река В. О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС	126
Ростока В. С. ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ	127
Сердюк Є. І. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	128
Слинько Р. М. ФЕШН-ТУРИЗМ В УКРАЇНІ	129
Стасюк І. О. АНАЛІЗ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	130
Таран Д. Ю. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОЄННОГО ТУРИЗМУ	131
Ткаченко Ж. В. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕКЛАМИ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	132
Шейкіна П. ІТАЛІЯ. ОСОБЛИВОСТІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	133
Шейкіна П. С. РЕКЛАМА ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	134
Шкурко К. С. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	135
Мордань А. О. АНАЛІЗ ВИДОВОГО ТА СОРТОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ РОДУ SYRINGA L В САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ	136

БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Рубцов І.О. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ	138
Рубцов І.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИХ ОЗНАК СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ НА СУМЩИНІ	139
Рубцов І.О. ФОРМУВАННЯ БАЖАНОГО ТИПУ ХУДОБИ СИМЕНТАЛЬНОЇ ПОРОДИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ	140
Кроковний І., Кучеренко А. ВПЛИВ ОСНОВНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА НА ЙОГО ЯКІСТЬ	141
Гончар В'ячеслав СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА	142
Бельченко А.С. МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ В УМОВАХ ТОВ "КОМИШУВАТСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМПЛЕКС"	143
Єльцина С.В. РОЛЬ ІЗРАЇЛЬСЬКИХ КІНОЛОГІЧНИХ КЛУБІВ У РОЗВИТКУ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	144

Декларація академічної доброчесності

Я, Река Вікторія Олександрівна, студентка групи ТУР 2101-1 Сумського національного аграрного університету зобов'язуюсь дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи. Я поінформована, що у разі порушення мною академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи повинна буду нести академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, в тому числі, кваліфікаційна робота може бути анульована з наступним відрахуванням із університету.

Також усвідомлюю, що до мене у майбутньому може бути застосована процедура позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації, якщо свідомо вчинене порушення академічної доброчесності не буде виявлено під час перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень відповідно до встановленої в університеті процедури з використанням ліцензованих програмних продуктів.

07.10.2024 р.
